

T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ÇOCUK EVLERİ SİTESİNDE KALAN ÇOCUKLARIN ALGILADIKLARI SOSYAL DESTEK VE BEKLENTİLERİ

Ünzile ŞEN DAVULCU

Kocaeli Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetmeliğinin
Halk Sağlığı Hemşireliği Programı için Öngördüğü
BİLİM UZMANLIĞI TEZİ
Olarak Hazırlanmıştır

KOCAELİ
2018

T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ÇOCUK EVLERİ SİTESİNDE KALAN ÇOCUKLARIN ALGILADIKLARI SOSYAL DESTEK VE BEKLENTİLERİ

Ünzile ŞEN DAVULCU

Kocaeli Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetmeliğinin
Halk Sağlığı Hemşireliği Programı için Öngördüğü
BİLİM UZMANLIĞI TEZİ
Olarak Hazırlanmıştır

Danışman: Dr.Öğr.Üyesi Kader MERT

Etik Kurul Onay Numarası: KÜ GOKAEK 2017/363

KOCAELİ
2018

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

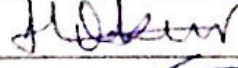

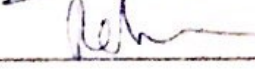
Tez Adı: Çocuk Evleri Sitesinde Kalan Çocukların Algıladıkları Sosyal Destek ve Beklentileri

Tez yazarı: Ünzile ŞEN DAVULCU

Tez savunma tarihi: 13.06.2018

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Kader MERT

Bu çalışma, sınav kurulumuz tarafından Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalında BİLİM UZMANLIĞI TEZİ olarak kabul edilmiştir.

SINAV KURULU ÜYELERİ		İMZA
ÜNVANI	ADI SOYADI	
BAŞKAN	Doç. Dr. Hasibe KADIOĞLU	
ÜYE(DANIŞMAN)	Dr. Öğr. Üyesi Kader MERT	
ÜYE	Dr. Öğr. Üyesi Rahime AYDIN ER	
ÜYE		
ÜYE		

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.... /.... /2018

Prof. Dr. Sema Keçeli

KOÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ÖZET

Çocuk Evleri Sitesinde Kalan Çocukların Algıladıkları Sosyal Destek ve Beklentileri

Amaç: Araştırmanın amacı, Kocaeli ilinde bulunan bir çocuk evleri sitesinde kalan, kendilerini bireysel olarak ifade edebilen korunma ihtiyacı olan çocukların algıladıkları sosyal destek ve gelecek ile ilgili beklentilerini incelemektir.

Yöntem: Bu araştırma, tanımlayıcı bir araştırmadır. Çalışma, Kocaeli Çayırova Çocuk Evleri Sitesi'nde kalan 8-19 yaş grubu olan çocuklar (n:55) ile yürütülmüştür. Veri toplama aracı olarak; demografik soru formu, gelecek beklentileri soru formu ve Çocuklar İçin Sosyal Destek Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır. Veriler; yüzde, Mann Whitney U testi ve Kruskal Wallis testleri ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Çocukların %85,5'i kız olup, çocukların yaş ortalaması $14,14 \pm 2,77$ (min:8 max:19)'dir. Çocukların cinsiyetine, yaş gruplarına ve anne ile iletişim kurma sıklığına göre arkadaş alt ölçeği sosyal destek puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmazken ($p>0.5$); çocukların eğitim durumuna, baba ile iletişim kurma sıklığına ve kendilerini yalnız hissetme durumlarına göre arkadaş ve öğretmen alt ölçekleri sosyal destek puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p<0.5$).

Sonuç: Çocuklar, kurumdaki arkadaşlarından, okuldaki öğretmenlerinden ve kurum yetkililerinden sosyal destek almaktadır. Kurum yetkilileri arasında bulunan hemşireler, çocukların en az sosyal destek aldıkları kişiler arasındadır. En çok destek aldıkları kişi ise kurum müdürüdür.

Anahtar sözcükler: Çocuk evleri sitesi, hemşire, korunma ihtiyacı olan çocuk, sosyal destek,

ABSTRACT

The Expectations and Social Support Perceived by the Children Who Stay in the Children's House Site

Aim: The aim of the present study is to examine the perceptions and expectations of the children who stay at a Children's House Site in Kocaeli, Turkey regarding the perceived social support.

Methodology: A descriptive research was conducted in the present study. A total of 55 (8-19 years-old) children from Kocaeli Çayırova Children's House Site were involved in the study. The data were collected through questionnaire forms obtained by a demographic questionnaire form, a questionnaire form about children's future expectations and a Social Support Evaluation Scale for Children. The data were analyzed and evaluated through calculating percentages, Mann Whitney U Test and Kruskal Wallis Test.

Findings: %85.5 of the children are female and the average age of the children is 14.14 ± 2.77 (min:8 max:19). Based upon the gender, age groups and how often the children are in contact with their mothers, no statistically significant difference was found in the social support means of the friends subscale ($p>0.5$); whereas a statistically significant difference was revealed in the means of the friends and teachers social support subscales regarding the educational background, the frequency of father-child communication and their feelings of being lonely ($p<0.5$).

Results: The children receive support from their friends, teachers and the officials in the institution. The nurses as the institution officials are revealed to be among the people who provide less social support to the children. Also the person who support most is the director of the institution.

Key words: Children's house site, nurse, child who needs protection, social support,

TEŞEKKÜR

Tez sürecimin her aşamasında anlayışı ve sabrı ile desteğini esirgemeyen değerli danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Kader Mert'e, yüksek lisans öğrencisi olma hakkımı ilişiyimi kesecek iken karşıma çıkıp beni tekrar öğrenciliğe döndüren, öğrencilik hayatımda her zaman destek alabildiğim değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Rahime Aydın Er'e,

Her zaman elini sırtımda hissettiğim, en kötü zamanımda hep yanımda olan arkadaşım Zehra Koçyiğit Çakır'a; çocukları olmaktan her zaman onur duyacağım, en büyük destek kaynaklarım olan canım annem ve canım babama,

Çayırova Sevgi Evleri Çocuk Evleri Sitesi'nde çalışmamda gönüllü olan tüm çocuklara ve çalışmam sırasında yardımları için kurum yetkililerine,

Çalışmamın her aşamasında yanımda olup desteğini esirgemeyen eşim Erdem Davulcu'ya ve en kıymetli hazinem, hayatımızı anlamlı hale getiren canım oğlum Mete Davulcu'ya çok teşekkür ederim.

Ünzile Şen Davulcu

Mayıs 2018

TEZİN AŞIRMA OLMADIĞI BİLDİRİSİ

Tezimde başka kaynaklardan yararlanılarak kullanılan yazı, bilgi, çizim, çizelge ve diğer malzemeler kaynakları gösterilerek verilmiştir. Tezimin herhangi bir yayından kısmen ya da tamamen aşırma olmadığını ve bir İntihal Programı kullanılarak test edildiğini beyan ederim.

23 / 05 / 2018

Ünzile ŞEN DAVULCU

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	iii
ÖZET	iv
İNGİLİZCE ÖZET	v
TEŞEKKÜR	vi
TEZİN AŞIRMA OLMADIĞI BİLDİRİSİ	vii
İÇİNDEKİLER	viii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	ix
ÇİZELGELER DİZİNİ	x
1. GİRİŞ	1
1.1. Korunma İhtiyacı Olan Çocuklar	4
1.1.1.Tanımı	4
1.1.2. Korunma Şartları	5
1.1.2.1.Genel Şartlar	5
1.1.2.2. Özel Şartlar	6
1.1.3. Korunma İhtiyacı Olan Çocuklara Sağlanan Bakım Hizmeti Modelleri	7
1.1.3.1. Çocuğun Kendi Ailesi ya da Akrabası Yanında Korunması	7
1.1.3.2. Kurum Bakımı	7
1.1.3.2.1. Çocuk Yuvaları	8
1.1.3.2.2. Yetiştirme Yurtları	8
1.1.3.2.3. Çocuk Evleri Sitesi	9
1.1.3.2.4. Çocuk Evleri	11
1.1.3.3. Koruyucu Aile Bakımı	12
1.1.3.4. Evlat Edinme	13
1.1.4.Korunma İhtiyacı Olan Çocukların Korunma Kararının Kalkması	13
1.1.5. Korunma İhtiyacı Olan Çocuklara Sağlanan Sosyal Destekler	14
1.2. Sosyal Destek	16
1.2.1. Sosyal Desteğin Tanımı	16
1.2.2. Sosyal Desteğin Türleri	18
1.2.3. Sosyal Desteğin Boyutu	18
1.2.4. Algılanan Sosyal Destek	19
1.2.5. Sosyal Desteğin Önemi	19
1.3. Korunma İhtiyacı Olan Çocuklar ve Halk Sağlığı Hemşireliği	20
2.AMAÇ	22
3.YÖNTEM	23
3.1.Araştırmanın Tipi	23
3.2.Araştırmanın Yeri	23
3.3.Araştırmanın Evren Ve Örneklemi	23
3.4.Araştırmanın Bağımlı ve Bağımsız Değişkenleri	24
3.5.Araştırmada Kullanılan Araç- Gereçler	24
3.6.Verilerin Toplanması	25
3.7.Alınan Etik Kurul Onayının Yeri ve Numarası	26
3.8.Veri Çözümlemesi,Kullanılan İstatistiksel Testlerin ve Hesaplamaların Tanımlanması	26
4.BULGULAR	27
5. TARTIŞMA	34
6.SONUÇLAR VE ÖNERİLER	41
KAYNAKLAR DİZİNİ	42
ÖZGEÇMİŞ	47
EKLER	48

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

ASPB: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı

ILO: Uluslar arası Çalışma Örgütü

SHÇEK: Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu

SOS: Societas Socialis (1949'da Avusturya'daki yetim çocuklara bakım için oluşturulan fonu toplayan sosyal kulübün adıdır.)

TUİK: Türkiye İstatistik Kurumu

UNICEF: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu

UNESCO: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 4.1. Çocukların Genel Özellikleri.....	27
Çizelge 4.2. Çocukların Aileleriyle İlişki Özellikleri.....	28
Çizelge 4.3. Çocukların Demografik Özelliklerine Göre Arkadaş Alt Ölçeği Sosyal Destek Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması.....	29
Çizelge 4.4. Çocukların Demografik Özelliklerine Göre Öğretmen Alt Ölçeği Destek Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması.....	30
Çizelge 4.5. Kurumda En Çok Destek Aldıkları Kişiler	31
Çizelge 4.6. Kurumda Problem Çözmede Tercih Ettikleri Kişiler.....	32
Çizelge 4.7. Çocukların Akademik ve Kişisel Beklentileri	32
Çizelge 4.8. Çocukların En Çok Keyif Aldığı Eğlence-Kültür Aktiviteleri.....	33

1.GİRİŞ

Dünyadaki eşitsizlikler milyonlarca çocuğu etkilerken dünyanın geleceğini de tehdit altına almaktadır. Milyonlarca çocuğun yaşamı, doğduğu topluma, ülkeye, etnik kökenine, cinsiyetine ya da doğdukları koşullara göre risk altında bulunmaktadır. Bu savunmasız ve dezavantajlı çocuklara doğru ve zamanında müdahale edilmediği takdirde toplumların geleceği tehlikeye girmektedir. Dünyanın dört bir yanında sahip oldukları çocuk haklarından, sağlıklı ve güçlü büyüebilmeleri için gerekli koşullardan yoksun kalan milyonlarca çocuk bulunmaktadır. Doğum sonrası bakımdan mahrum kaldığı için hayatını kaybeden, bağışıklanmadığı ya da güvenli temiz suya erişemediği için beş yaşını görmeden ölen çocuklar bulunmaktadır. Yeterli beslenemeyen çocuk, yeterli bilişsel ve fiziksel olgunluğa erişemediği için öğrenme yeteneği sınırlı kalabilmektedir ya da daha kötüsü hayatından olmaktadır. Kaliteli eğitim almamış bir çocuk başarılı işlere adım atamamakta ya da gelecekte çocuklarını yönlendirememektedir. Çatışmalardan, savaşlardan, tacizden, sömürü ve ayrımcılıktan, çocuk işçiliğinden, çocuk gelin olmaktan, çocuk anne olmaktan korunamayan çocuk, yaşamı boyunca fiziksel ve duygusal olarak ciddi travmalar yaşamaktadır (UNICEF 2016).

Çocuklar özellikle salgınların, silahlı çatışma ve iç göçlerin, siyasi istikrarsızlık, doğal afetler, şiddet, çocuk evliliği gibi zararlı kültürel uygulamaların olduğu ve toplumsal cinsiyet ayrımcılığı, yoksulluk, işsizlik gibi bağlamsal risk faktörleri olan topluluk, bölge ve ülkelerin içinde yaşadıkları zaman ebeveynlerini kaybetme riski daha yüksek olmaktadır. Yaklaşık 250 milyon çocuk şu anda silahlı çatışmadan etkilenen ülkelerde ve bölgelerde yaşamaktadır (SOS Children's Villages 2016, UNICEF 2017). Dünya genelinde 0-17 yaş aralığındaki 2,7 milyon çocuğun yani her 100.000 de 120 çocuğun, kurum bakımı altında yaşadığı tahmin edilmektedir (Petrowski 2017). Dünyada toplamda 135 ülke ve bölgede 552 çocuk köyü ile risk altındaki çocukların hayatları Uluslar arası Çocuk Köyleri kuruluşu tarafından iyileştirilmeye çalışılmaktadır. Bu Çocuk Köyleri kuruluşunun 2016 yılında ulaştığı kayıtlara göre: Ailelerin %47'si çocuklarını her gün yedirecek yeterli miktarda yiyeceğe sahip olmayan ailelerden oluşurken kayıtlı olan 73 ülkenin 66'sında, 1-14 yaş aralığındaki çocukların yarısından fazlasının evlerinde şiddete maruz kaldığı belirlenmiştir. Bu çocukların %34'ü kendi aileleri tarafından şiddete maruz bırakılmıştır. Kuruluşa gelen çocukların %12'sinin ailesinde alkol veya uyuşturucu kullanımı mevcuttur.

Çocukların %38'i okumayı, yazmayı ve basit aritmetik yapmayı öğrenmeden ilkokuldan ayrılmak zorunda kalmaktadır. Batı ve Orta Afrika ülkelerinde 5 ile 14 yaş aralığındaki çocukların %28'i çocuk işçi olarak çalıştırılmaktadır. Çocuk işçisi olan 151.6 milyon çocuğun neredeyse yarısı tehlikeli çocuk işçiliğinde çalışmaktadır. Bu çocukların %48'i 5-11 yaş aralığında, %28'i 12-14 yaş aralığında, %24'ü 15-17 yaş aralığındaki çocuklardan oluşmaktadır (ILO 2017, SOS Children's Villages 2016, UNICEF 2016, UNICEF 2017). Bunlar görünen buzdağının üst kısmını oluştururken altına indiğimizde hayatını kaybeden ya da zarar gören kayıtlara geçmeyen sayısı belirsiz birçok çocuk bulunmaktadır.

Dünyadaki her on çocuktan biri yeterli bakım ve destek almadan hayatın zorluklarıyla karşı karşıya kalmaktadır. Elde edilen verilere göre en az 220 milyon çocuk aile ortamından uzaklaşarak beslenme, giyim, barınak, eğitim, sağlık, güvenlik ve sevgi gibi temel ihtiyaçlarından yoksun bırakılmaktadır. Sevgi, güvenlik ve temel ihtiyaçları karşılanmadan tek başına büyüyen çocuklar, çevrelerinde onlara destek olup bakım veren kişiler olsa da kendilerini yalnız hissetmektedirler (UNICEF 2017).

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne göre her çocuğun belirli hakları bulunmaktadır. Yaşama, beslenme, barınma, sağlık, güvenlik gibi temel haklarının yanında aile yanında büyüme hakkı da bulunmaktadır (Çocuk Hakları 1989). Dünyada korunma ihtiyacı olan çocuklar için aile odaklı hizmet modelleri yaygın olarak kullanılmakta ancak gelişmekte olan ve az gelişmiş birçok ülkede kurum bakımı hizmet modeli uygulanmaktadır. Ülkemizde ise Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme 1990 yılında imzalanmıştır ve 23 yıldır yürürlükte bulunmaktadır. Bu kapsamda aileye dönüş programları, aileye maddi ve psiko-sosyal destek sağlanması gibi programlar yürütülmektedir.

Türkiye'de yürütülen çocuk sağlığı politikalarının çocukların sağlığı ve gelişimi açısından önemi büyüktür. Türkiye nüfusunun %28,3'ünü çocuk nüfus oluşturmaktadır (TUİK 2018). Bu çocuklardan bazıları diğerlerine göre daha ayrıcalıklı çocuklardan yani korunma ihtiyacı olan çocuklardan oluşmaktadır. Toplumda geleceğin bireylerini oluşturacak olan bu çocuklar birçok neden dolayısıyla ailelerinden ayrılmış ya da ayrılmak zorunda kalmışlardır. Bu çocukların temel haklarına ve yaşam güvencelerine sahip olabilmeleri için hizmet sağlayan Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (ASPB) bu kuruluşların başında gelmektedir. Korunma ihtiyacı olan çocuklara sağlanan bakım hizmeti modelleri; aile ortamında korunmalarıyla, koruyucu aile aracılığıyla, evlat edinilme veya

kurum bakımı yani sevgi evleri, çocuk evleri sitesi, yetiştirme yurtları ile sağlanmaktadır. ASPB'nin 2017 yılında desteklediği 36.126 çocuğun %39,2' si kuruluş bakımı yani çocuk evlerinden, çocuk evleri sitesinden ya da çocuk destek merkezlerinde kalan çocuklardan oluşurken, %1,6'sı koruyucu aile yanına yerleştirilen çocuklardan oluşmaktadır (ASPB 2018b). Ülkemizde koruyucu aile kavramı her geçen gün gelişmektedir. Tüm dünyada korunma ihtiyacı olan çocuklar için en çok tercih edilen bakım şekillerinden biridir. Fakat ülkemizde yayınlanan istatistiklere göre koruyucu aile yanında bakım modelinin yeterli düzeyde gelişmediği, çocukların daha çok kurum bakımıyla sınırlı kaldığı görülmektedir.

Çocukların toplumdaki yerlerini almaları, sosyalleşmeleri için gerekli olan değerlerin yeterli karşılanmaması birçok fizyoloji, psikolojik sorunun yanı sıra sosyolojik problemleri de ardında getirmektedir. Sosyalleşmede aile, okul, akranlarıyla olan ilişkileri önemli bir yere sahiptir (Öztürk ve Ünal 2015). Sosyal destek tanımı konusunda literatürde farklı görüşler bulmakla birlikte genel olarak kişinin çevresiyle girdiği ilişkide çevresinden aldığı yardım olarak tanımlanabilir (Çakır ve Palabıyıkoglu 1997). Bu yardımların algılanması bireysel farklılıklar içermesi nedeniyle farklı tanımları ortaya çıkmaktadır. Ülkemizde sosyal destek konusunda yapılan çalışmalara baktığımızda destek kaynaklarının ağırlıklı olarak aile, arkadaş, öğretmenden oluştuğu görülmektedir (Çakır ve Palabıyıkoglu 1997, Gökler 2007, Güzel 2005, Kurt 2017). Yetiştirme yurdunda kalan ergenlerle yapılan bir çalışmada; ergenlerin en çok yakın arkadaş ve öğretmenlerinden aldıkları desteğin sosyal destek algılarını yükselttiğini ve kızların erkeklere göre algıladıkları sosyal desteğin daha yüksek olduğunu belirlenmiştir. Ayrıca bu ergenlerin eğitim, istihdam ve ekonomik konularda beklentilerinin olduğunu saptanmıştır (Bayoğlu ve Puruçcuoğlu 2010). Verilen kurum bakımı en iyi şekilde sağlansa bile çocuğun zihinsel, fiziksel, duygusal ve sosyal gelişimi açısından uygun bir yer olmadığı belirlenmiştir (Yolcuoğlu 2009). Korunma ihtiyacı olan bu çocukların gelecek kaygıları bulunmaktadır. Kendilerini hayata karşı hazır hissetmemektedirler ve geleceğe yönelik planları yoktur (Özşahin 2012).

Algılanan sosyal desteğin sağlıkla ilişkisi göz önünde bulundurulduğunda diğer destek grupları gibi hemşirelerin de sosyal desteğinin sağlanmasında ya da sosyal destek kaynaklarının etkin kullanılmasında rolü bulunmaktadır (Ardahan 2006, Khorshid ve Aslan 2006). Hemşire bu rolü, halk sağlığı hemşireliğinin alt dalı olan okul sağlığı hemşiresi ünvanıyla yürüttüğü danışmanlık, savunucu, koruyucu rolleriyle sağlamaktadır. Bireylerin, ailelerin ve toplumun sağlık gereksinimlerinin karşılanmasında hemşirenin rolü büyüktür.

Hemşireler, hemşirelik kuramcılarının insan, çevre, sağlık kavramları ile ilgili görüşlerini kullanarak bireyin gereksinimlerine uygun bütüncül ve terapötik yaklaşımla bireylerle iletişime geçmektedir (İnan ve diğ. 2013, Ünsal 2017). Korunma ihtiyacı olan bu çocukların ileride toplumda sağlıklı bir birey olabilmeleri için hemşirelik yaklaşımlarının önemi kaçınılmazdır.

1.1. Korunma İhtiyacı Olan Çocuklar

1.1.1. Tanımı

Dünyadaki herkes yaşama, gelişme ve büyüme hakkına sahiptir. Ailenin temel taşı olan çocuk da ebeveynlerinin koruması ve bakımı altında bu haklarını sağlarken, bazı çocuklar bu haklardan mahrum kalmakta ya da bu hakları elinden alınmaktadır. İstismar, tecavüz, çocuk gelinler, gebe çocuklar, anne veya babanın ya da her ikisinin ölümü, kimsesiz sığınmacı çocuklar, suç mağduru olan çocuklar ve daha birçok sebep nedeniyle savunmasız kalmaktadırlar. Çocukların haklarının korunmasının ve devamlılığının sağlanamadığı durumlarda, devletin üstlendiği sorumluluklar devreye girerek bu çocukların yaşama, büyüme ve gelişme hatta toplumda yer edinim sağlamaları gerçekleştirilmektedir. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) 2828 sayılı kanunun 3/b maddesinde; beden, ruh ve ahlak gelişimleri veya şahsi güvenlikleri tehlikede olup; ana veya babasız, ana ve babasız, ana veya babası veya her ikisi de belli olmayan, ana veya babası veya her ikisi tarafından terk edilen, ana veya babası tarafından ihmal edilip; fuhuş, dilencilik, alkollü içkileri veya uyuşturucu maddeleri kullanma gibi her türlü sosyal tehlikelere ve kötü alışkanlıklara karşı savunmasız bırakılan ve başıboşluğa sürüklenen çocuğa “Korunma ihtiyacı olan çocuk” tanımı yapılmıştır. Daha önceki yıllarda bu çocuklar “Korunmaya muhtaç çocuk” diye literatürlere geçerken 2014 yılında düzenlenen yasa ile “muhtaç” kelimesi kaldırılarak “korunma ihtiyacı olan” şekilde düzenlenmiştir (Sosyal Hizmetler Kanunu 1983). Ayrıca erken yaşta ergin olup on sekiz yaşını doldurmamış, korunmaya ihtiyacı olan çocuklar ile birlikte suça sürüklenen çocuklar da 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununun kapsamına göre haklarında korunma kararı alınmıştır (Çocuk Koruma Kanunu 2005).

Çocuk korumada çocuklara yönelik riskleri önceden tespit edip kötü muameleye maruz kalmadan, rehabilitasyona gerek kalmadan çocuklara ulaşmak planlanan hedefler içerisinde yer almaktadır. Bu kapsamda erken uyarı alanlarıyla yapılan izlemler, taramalar

ve değerlendirmelerle bir ilde bulunan bütün çocuklar her türlü tehlikeye maruz kalmadan korunmuş olması planlanmaktadır (ASPB ve diğ. 2013).

1.1.2. Korunma Şartları

Ülkemizin Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni imzalayarak iç hukuk kuralına dönüştürmesiyle çocukları her türlü tehlikelerden koruması ve oluşabilecek riskleri önlemesi devletin görevi halini almıştır ve sorumlu koordinatör kuruluş olarak SHÇEK Genel Müdürlüğü bu izlemlerden sorumlu hale getirilmiştir (Çocuk Hizmetleri 2018). SHÇEK'nın düzenlediği kanunlara göre bir çocuğun korunma ihtiyacını genel ve özel şartlar belirlemektedir. Bu şartlar doğrultusunda çocuklar yaşlarına uygun kurumlara gönderilerek bakımları sağlanmaktadır.

1.1.2.1.Genel Şartlar

SHÇEK'nın belirlediği genel şarta göre; çocuğun bedenen, ahlak ve ruhsal gelişimleri ya da çocuğun güvenliğinin tehlikede olduğu durumlarda çocuğu korumak için yasal işlemler başlatılarak çocuğun güvenliği sağlanır.

Çocuğun bedenen tehlikede olması ya da risk altında bulunması kuruma kabul edilen bebek ve çocukta en sık rastlanan durumlardan biridir. Çocuğun kötü muamele görmesi, istismara uğraması, zorla alıkoyulma, çocuk gelin olması, ağır koşullarda çalıştırılması gibi çocuğun bedeninin zarar göreceği her durum için geçerlidir. Ruhsal gelişimini yani duygu durumunu sarsacak her koşul çocuğun korunma altına alınması için geçerlidir. Aslında çocuğun bedenen karşılaştığı her tehlike ruhsal gelişimini de etkilemektedir. Çocuğun devamlı aşığılanması, küçük düşürülmesi gibi durumlar da değerlendirilmektedir. Ahlaksal gelişiminde ise çocuğun yaşına göre hareket edilmesi gereken ahlaki değerlere sahip olunamaması, anne veya babanın toplum tarafından kabul görülmeyecek ahlak dışı davranışlar sergilemesi, alkolik, madde bağımlısı olması gibi uygun olmayan rol modeller çocuğun dilencilige zorlanması gibi durumlar bir çocuğun kurum bakımına alınması için yeterlidir (Akyüz 1987).

1.1.2.2. Özel Şartlar

- **Ana veya Babasız ya da Ana ve Babasız Çocuklar**

Sevilen bir kişinin ölümü mental ve fiziksel rahatsızlıklara neden olacak düzeyde etkilere sahip olabilmektedir. Hele de bu durum bir çocuk için daha da zor bir hal almaktadır. Ebeveynlerinden birini ya da ikisini de kaybetmesi çocuk için trajik bir durumdur. Bu süreçte önceki ilişkilerin yerini tam olmasa da kısmi olarak doldurabilecek ilişkiler içerisinde hareket etmek çocuk için en iyisi olacaktır (Güçray 1994).

Medeni Kanunun belirlediği koşullarda evlenmiş olup çocuk sahibi olan kadın ve erkeğin ölümü ya da gaipliği nedeniyle çocuğun ana veya babasız ya da her ikisini birden kaybetmesi sonucu bakıma ihtiyaç duruma düşmesi ya da tehlike içerisinde bulunması halinde çocuk koruma altına alınmaktadır (Akyüz 1987). Bu durumun oluştuğu andan itibaren çocuk için uygun destek hizmetleri devreye girmektedir.

- **Ana veya Babası ya da Her İkisi de Belli Olmayan Çocuklar**

Evlilik dışı sahip olunan çocukların ya da anne babası tarafından cami, belediye, tenha sokak araları, çöp kutusunun yanına, kapı önlerine gizlice bırakılan çocukların resmi olarak ana veya babası ya da her ikisi de belli değilse koruma altında bakımı sağlanır (Zevkliler 1968).

- **Ana veya Babası veya Her İkisi Tarafından Terk Edilen Çocuklar**

Kanunun kendilerine verdiği sorumlulukları ve ödevleri kasti olarak yerine getirmeyip çocuğunu terk eden ebeveyn ya da ebeveynlerdir. Bu çocuklar da yalnız ve tehlike içerisinde olduğu için koruma altına alınır (Akyüz 1987).

- **Ana veya Babası Tarafından İhmal Edilip Sosyal Tehlikelere ve Kötü Alışkanlıklara Karşı Savunmasız Bırakılan Çocuklar**

Ana ve babaya kanun tarafından yüklenen görevlerin ihmali sonucu, sosyal tehlikelere sürüklenip savunmasız bırakılan çocuklardır. Çocuğun fahişeliğe zorlanması, çocuğa cinsel saldırıda bulunulması, çocuk pornografisi, zor işlerde çalıştırma, madde kullanımı, dilencilik, alkol kullanımı gibi tehlikeler yer almaktadır. Ayrıca ihmalin içerisine çocuğun beslenmemesi, kişisel bakımlarının yapılmaması da girmektedir (Zevkliler 1968).

1.1.3. Korunma İhtiyacı Olan Çocuklara Sağlanan Bakım Hizmeti Modelleri

Türkiye’de korunma altındaki çocukların bakımı farklı bakım hizmeti modelleriyle gerçekleştirilmektedir. Daha önceki yıllarda çocukların bakım ihtiyacında öncelik kurum bakımı yer alırken, son yıllarda çocuğun öncelikle ailesi yanında bakımı, mümkün değilse koruyucu aile hizmeti modeli veya evlat edinilmesidir. Bunlarda sağlanamıyorsa çocuk evi ya da çocuk evleri sitesine gönderilmesidir. Gün geçtikçe koruma altındaki çocuk sayısı yıllar içerisinde artış göstermektedir. Koruma altına alınan ve desteklenen çocuk sayısı 2014 yılında 80.375 iken 2016 yılında 137.415’e yükselmiştir (ASPB 2016).

1.1.3.1. Çocuğun Kendi Ailesi ya da Akrabası Yanında Korunması

Çocuklar ancak ailesinin ilgisi, sevgisi ile sağlıklı büyüyebilirler. Uyumlu aile ilişkileri içerisinde sevgi ve anlayışla güvenli bir aile ortamında büyüyen çocuklar yarınların sağlıklı bireyleri olabilirler. Çocuğun aile içerisinde benimsediği davranışlarla geleceğine izler taşınmaktadır (Büyükkaragöz 1994). Bu nedenle majör bir tehlike yoksa çocuğun ailesinin yanında kalması, onlarla büyümesi çocuğun beden ve mental gelişimi açısından çok önemlidir. Çocuğun koruma altına alınması yoksulluk kaynaklı ise çocuğa ve ailesine kurum bakımı yerine ekonomik yardım ve sosyal hizmet uygulamaları sağlanarak ailelerin bölünmesi önlenmektedir. Çocukların ailelerine yapılan sosyal yardımlarla koruma altındaki çocukların korunmaları kalkmakta ya da korunma ihtiyacı oluşan çocukların korunması sağlanmaktadır. Bu kapsamda ASPB’nin yürüttüğü Aileye Dönüş ve Aile Yanında Destek Uygulaması bulunmaktadır (ASPB 2016, Yazıcı 2012).

1.1.3.2. Kurum Bakımı

Kurum bakımı adı altında Bakım Hizmetleri Başkanlığına Bağlı Kuruluşlar şunlardır: Çocuk yuvaları, çocuk yuvası ve yetiştirme yurdu, yetiştirme yurtları (kız-erkek), çocuk evi, çocuk evleri sitesi bulunmaktadır. Çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtları gibi toplu bakım hizmeti kuruluşları uygun fiziksel koşullarının olmaması nedeniyle çocuğun yararları göz önünde bulundurularak kapatılmakta ve çocuklar çocuk evlerine ya da sitelerine nakil edilmektedir. Bu kurumlar eğer fiziksel olarak yeterli mekana sahipse çocuk evleri sitesine dönüştürülmektedir. 2016 yılının sonu itibariyle toplam 11.856 çocuk kuruluş bakımı altında bulunmaktadır. Kuruluş bakımı altındaki çocukların %92’si çocuk evi ya da çocuk evleri sitesinde yaşamaktadır (ASPB 2018a).

1.1.3.2.1. Çocuk Yuvaları

Koruma altındaki 0-12 yaş aralığındaki çocukların her yönden sağlıklı gelişimini sağlamakla görevli ve yükümlü sosyal hizmet kuruluşudur. 2016 yılsonu verilerine göre toplamda bulunan altı adet çocuk yuvasında fiilen bakılan çocuk sayısı 323'tür (ASPB 2018a). Kışla tipi olan çocuk yuvaları aile yuvası olarak görülseler de çocukların mental gelişim ve sosyalleşmeleri için yeterli olanaklara sahip değildirler (Yolcuoğlu 2009). Hatta bazı çocuk yuvalarında özellikle fiziki koşulları çocukların gelişimlerine uygun olmayan alanlar yuva olarak kullanılmak durumunda kalmıştır (Elmacı 2010). Yerleşim alanları ve işleyiş biçimleri çocukların günlük yaşam ve dış dünya ile ilişkilerinde eksik kalmalarına neden olabilmektedir. Ayrıca yuva çalışanlarının sık değişimi çocukların yuva çalışanlarıyla kurduğu güven bağına sarsmaktadır (Akman 2002).

Çocuk yuvaları, tek bir bina içerisinde yönetim odaları, revir, mülakat odaları, ziyaretçi odaları, banyo, çamaşırhane, dinlenme odaları, çalışma odaları, depo, yatak odaları, yemekhane ve fiziki koşul uygunsa sosyal amaçlı salonun yer aldığı yerlerdir. Yemek salonunda 4-6 kişilik masalar, çocukların sayısına uygun sandalyeler bulunmaktadır (Çocuk Yuvaları Yönetmeliği 1999).

1.1.3.2.2. Yetiştirme Yurtları

Koruma altında bulunan 13-18 yaş aralığındaki çocukların bakımı, geleceğe hazırlanmasını (kişilik, meslek, toplum üyesi vb.) sağlamakla görevli ve yükümlü sosyal hizmet kuruluşudur. 2016 yılsonu verilerine göre toplamda 10 adet yetiştirme yurdu bulunmaktadır. Bunun 4'ü hem çocuk yuvası hem yetiştirme yurdu olarak kullanılırken fiilen 254 çocuğa hizmet vermektedir. Diğer kalan 6 yetiştirme yurdu ise fiilen 396 çocuğa bakılmaktadır (ASPB 2018a).

Yetiştirme yurtları sosyal hayata kapalı yaşam biçiminin olduğu alanlardır. Duygusal ve sosyal gelişimleri duraklama ve gerileme yaşayan bu gençlerde iletişim kuramama, ilgisizlik, isteksizlik, saldırgan davranışlar, okuldan kaçma gibi uygunsuz davranışlar görülebilmektedir. Yetiştirme yurdu içerisinde büyüyen çocuklar ayrıca gelecek kaygılarıyla baş etmektedirler (Demirbilek 2000).

Yine çocuk yuvaları gibi tek bina içerisinde birçok bölüm ve çocukların kaldıkları yatak odaları yer almaktadır. Tüm çocuklar kurum çalışanlarıyla birlikte yaşamaktadır

(Yetiştirme Yurtları Yönetmeliği 1995). Çocuklar için daha uygun bir yaşam yeri olarak düşünülen çocuk evleri hizmet modeline 2005 yılından itibaren öncelik verilmektedir. Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün 2016 Aralık istatistikleri sayfasında ülkemizde yer alan çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtlarının toplam sayısı 18 olarak belirtilmiştir. Ancak bu sayının 2017 Aralık istatistiklerinde yer almadığı görülmektedir (ASPB 2018a, ASPB 2018b). Bu da korunma ihtiyacı olan çocukların kurum bakım hizmeti için çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtlarının yerine 2008 yılında yürürlüğe giren Çocuk Evleri Çalışma Usul ve Esasları Hakkındaki Yönetmelik gereği ev ortamına yakın düzenlemeler yapılarak geliştirilen çocuk evleri ya da çocuk evleri sitesine yönlendirildiği görülmektedir.

1.1.3.2.3. Çocuk Evleri Sitesi

Çocukların yaşlarına uygun olarak site içerisinde müstakil villa şeklinde inşa edilen evlerde 0-18 yaş aralığındaki çocuklara yatılı sosyal hizmet sağlayan kuruluşlardır. Bu evlerde en fazla 12 çocuğa üçer kişilik odalarda bakım sağlanmaktadır. 2016 yılıyla toplam 92 çocuk evleri sitesinde 631 villa tipi evde 5257 çocuğa bakılmaktadır (ASPB 2016). Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün Aralık 2017 istatistik verilerine göre ise 108 kuruluştaki 6208 çocuk bakım almaktadır (ASPB 2017).

Kapalı kışla tipi yurtlarda kalan çocukların duygusal ihtiyaçları başta olmak üzere birçok yönden sınırlılıkları bulunmaktadır. Bu çocukların kendilerine ait odaları, evleri, yaşam alanları, onlarla ilgilenen bakıcı anneleri olması, belli bir yerleşim yerine sahip olmaları kendi değerlerini anlama ve bulma açısından çok önemlidir. Yurtlarda bakıcı anneler sık sık değişebilmektedir. Çocuklar koğuş tipi odalarda kendilerine kişisel alan bulamamaktadır. Çocuğun özellikle ilk yılları güven duygularının gelişimi için belli kişi ile yani bakıcı anne tarafından bakımlarının sağlanması çok önemli yere sahiptir. Çocuk köyleri de bu nedenlerden yola çıkılarak oluşturulmuştur. Bu düşünceyle ilk 1977 yılında ülkemizde çocuk köyü kurulmaya başlanmış fakat oluşturulamamıştır. Türkiye Korunmaya Muhtaç Çocuklar Vakfı ile UNESCO Danışma Kurulu Üyesi, SOS Kinderdorf International (Uluslar arası SOS Çocuk Köyleri Birliği)'nin ortaklığıyla İstanbul Gaziosmanpaşa Bolluca köyünde ilk çocuk köyü kurulmuştur (Bıyıklı 1995). Bu kurum SHÇEK' nin Genel Müdürlüğü ve Korunmaya Muhtaç Çocuklar Vakfı ile birlikte işletilmektedir. 2014 yılında yuva ve yetiştirme yurtlarıyla ilgili yapılan değişikliklerden sonra Bolluca Çocuk Köyünün ismi Bolluca Çocuk Evleri Sitesi olarak değiştirilmiştir

(Koruncuk 2018). Bu kurulan çocuk köylerinin aslında çocuk evleri sitesinin temelini oluşturduğu görülmektedir.

Bolluca köyü yani Çocuk Evleri Sitesi 37 dönüm arazi üzerinde açılmıştır. Bu evler iki ya da üç katlıdır. Üç katlı olan evlerin en alt katında revir, kütüphane, etüt odaları, hobi odaları bulunmaktadır. İlk katlarda genelde geleneksel Türk ailesi mimarisiyle mutfak ve salona yer verilmiştir. İkinci katta bulunan yatak odalarında masa, sandalye, kitaplık, dolap yer almaktadır. Bu site içerisinde ayrıca idari bina, kültür merkezi yer almaktadır. Ayrıca oyun ve spor parkı bulunmaktadır. Çocukların sosyalliğini desteklemek adına voleybol, futbol ve basketbol sahalarının dışında küçük çocuklar için salıncak, tahterevallı, kaydırak ve spor aletleri yer almaktadır. Kültür Merkezinde ise kapalı oyun ve spor parkı, bilişim sınıfı, müzik odası, anaokulu gibi eğitim faaliyetleri yer almaktadır. Kapalı spor ve oyun parkında çocuklar için jimnastik, masa tenisi, minder sporları, step ve aerobik alanları bulunmaktadır. Bilişim sınıfında müzik odası, satranç ve zeka oyunları, fotoğrafçılık, resim gibi farklı amaçlar için kullanılacak alanlar mevcuttur (Koruncuk 2018) .

Çocuk köylerinin bakım modelleri dört temel ögeden oluşmaktadır. Bunlar köy, anne, kardeşlik ve aile evidir. Bu öğeler geleneksel Türk yaşantısına uygundur. Köyler ortalama 12 evden oluşan yerleşim birimleridir ve çocuklar çevredeki okullarda eğitim alarak sosyo-kültürel iletişime geçmektedir. Çocuk köyünün annesi çocuklarla yaşar ve sevgi, güven sağlayarak büyümelerine eşlik eder. Aynı aile içerisindeki çocuklar (kız ve erkek) kardeş olarak büyürler ve aile bağları gelişir. Her müstakil evde 7-8 çocuk sorumluluk alarak büyümektedirler. 0-13 yaş aralığındaki bu 7-8 çocuğun bir annesi olur ve aile evinde büyürler. Anneye yardımcı iki evden sorumlu olan kişiye de teyze denir, böylece çocukların aile bağları oluşur. Çocuklar 13 yaşından sonra aile evinden 13-21 yaş aralığındaki gençlik evlerine geçirilir. 6 kişilik gruplar halinde yaşarlar. Gençlik liderlerinin gözetiminde genç kız ve erkeklerin evin idaresini, geleceğe hazırlığı, boş vakitlerini olumlu değerlendirmesi sağlanır. Hayatı öğrenen, meslek sahibi olan ve para kazanan 2-3 genç bir ev tutar ve bağımsız yaşama için desteklendikleri yarı bağımsız yaşam aşamasına gelirler. Tam bağımsız yaşamada ise çocuk köyü ile manevi görüşmeleri devam etmektedir. Bu gençlerle bağlarının kopmamasına özen gösterilir. Evlilik ve askerlik süreçlerinde gençlere destek verilir. Kız isteme, kına geceleri ve düğünler geleneklerimize göre desteklenmektedir (Koruncuk 2018). Tüm bunlar göz önüne alındığında, çocukların ve gençlerin yararlanacağı gelişimlerinin geleneksel aile çaplarında

sürdüğü çocuk evleri sitesinde korunma ihtiyacı olan çocuklar için en uygun ortam ve koşulların sağlandığı görülmektedir. Ülkemizde Urla ve Bolluca' da olmak üzere çocuk evleri sitesine dönüştürülen 2 çocuk köyü bulunmaktadır.

Dünya çapında ise 135 ülke ve bölgede risk altındaki çocukların hayatları SOS Uluslar arası Çocuk Köyleri kuruluşu tarafından iyileştirilmeye çalışılmaktadır. 2016 yılından itibaren yayınlanan raporda Afrika'da 146, Amerika'da 128, Asya'da 166, Avrupa'da 111, Okyanusya' da 1 tane olmak üzere dünya genelinde toplamda 135 ülkede 552 çocuk köyü bulunmaktadır (SOS Children's Villages 2016).

1.1.3.2.4. Çocuk Evleri

Her ilin çocuk yetiştirmeye uygun yerleşim yerlerinde, okul ve hastanelere yakın apartman dairesi veya müstakil evlerde 0-18 yaş aralığındaki 5-8 çocuğun bir arada bakıldığı yatılı sosyal hizmet modelidir. 2016 yılında toplamda 5.626 çocuk toplam sayısı 1.092 olan çocuk evlerinde hizmet almıştır (ASPB 2016). Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün Aralık 2017 istatistik verilerine göre ise 1.195 çocuk evinde 6.341 çocuğa bakım verilmektedir (ASPB 2017).

Bu kurumlarda çocukların sayısı az olduğu için kişisel ihtiyaçlarına erişimleri daha ulaşılabilir durumdadır ve ayrıca diğer bir avantajları da toplum tarafından damgalanan bu çocukların yaşadıkları evlerin çocuk evi olduğunun belirtilmemesidir. Yani dışarıya herhangi bir tabela ya da işaret konulmadığı için eve dışarıdan bakıldığında yetim, öksüz, kimsesiz, travmaya maruz kalmış çocukların yaşadığı ev olduğunun anlaşılmasındır. Okul çocuklarının arkadaşlarını davet edebileceği bir evleri, sosyalleşmelerine katkı sağlayıp yaşam alanı oluşturacak bir sokak/mahalleleri olmaktadır. Diğer çocuklar gibi sokakta oyun oynayabilecekleri bir yer bulunmaktadır. Aitlik duygusunu yaşayacakları bir çatı oluşmaktadır. Bu çocuklar büyüyüp korunma kararı kalktıktan sonrada yaşamlarını güven ve cesaretle sürdürebilmektedirler. Çünkü ev yaşamını görüp yaşayarak deneyim kazanmaktadırlar. Sadece bu kurumlarda yaşanması istenmeyen bir durum olan çocukların istismar ve ihmal edilme durumlarına maruz kalmasını önlemek için bu evlerin denetimlerinin sık ve iyi yapılması gerekmektedir. Çünkü çocuk, istismarı bildirecek bir yere ulaşamayabilir (Yazıcı 2012).

Bu kapsamda ilk çocuk evi 2000 yılında 15-18 yaş grubundaki 51 kız çocuğuna hizmet vermek üzere Ankara ilinde açılmıştır. Diğer kuruluşlarla işbirliği yapılarak çocuk evlerinin çocukların yaşamına katkısının gözlenmesiyle çocuk evlerinin sayısı artırılarak koğuş şeklindeki yuva yaşamından aile ortamı sağlayan çocuk evlerine geçilmiştir. Her ev çocuk evi olarak kullanıma uygun bulunmamaktadır. Çocuk evinin açılması, planlanması, çocuk evine kabulü yapılacak çocuğun belirlenmesi koordinasyon merkezleri tarafından gerçekleştirilmektedir (Başer 2013).

Çocuk evleri ya da çocuk evleri sitesinde kalan çocuklara bakmakla görevli bakım elemanlarında yani ev annelerinde belirli nitelikler aranmaktadır: İlköğretim mezunu olan kişiler bakım elemanı olarak istihdam edememektedir. Kız meslek liselerinin “çocuk gelişimi ve eğitimi”, “ev ekonomisi” veya dengi bölüm mezunu olan, sağlık meslek liselerinin “hemşirelik”, “acil tıp teknisyeni” bölümü mezunu olan, ön lisans/lisans mezunlarından ise “sosyal hizmet”, “çocuk gelişimi” ve “hemşirelik” bölümlerinden mezunu olan ya da lise mezunu veya farklı bir branşta ön lisans/lisans mezunu olanlar tercih edilmektedir. Ayrıca pedagojik formasyonu almış ya da evde çocuk bakımı konusunda eğitim almış olması şartı aranmaktadır. Geçmiş yıllar itibariyle sertifikalı olarak çalışanlarda bu şart aranmamaktadır. Çocuk Evlerinde bakım elemanı olacak kişilerde, 25 yaşını doldurmuş olma şartı bulunmaktadır. Geçmiş yıllar itibariyle fiilen çalışanlarda bu şart aranmamaktadır. Bu kişiler göreve başladıklarında oryantasyon eğitimi ve belirli aralıklarla hizmet içi eğitimi almaktadırlar (Genelge 2011). Ayrıca Halk eğitim ya da İSMEK’ten “Çocuk Bakım Elemanı” sertifikası olan kişilerde bu kurumlarda çalışabilmektedir (Mutlu yuva 2018).

1.1.3.3. Koruyucu Aile Bakımı

Farklı nedenlerden kaynaklı ailesinin bakımını alamayan ve evlat edinilmemiş çocukların, kurum gözetimi altında ebeveyn özelliği taşıyan kişi ya da kişilerce, uzun ya da kısa süreli, gönüllü ya da ücretli olarak bakımlarını sağlayan ailelere koruyucu aile denmektedir. Koruma altına alınan her çocuk, aile yanına döndürülemiyor ya da evlat edinilemiyorsa kurum bakımına girmeden uygulanılan ilk öncelik koruyucu aile bakımına verilmesidir. Amaç, her çocuğun bir ailesinin olmasının sağlanmasıdır. Bu ailelere çocukların bakımı, eğitimi, giyimi gibi ihtiyaçlar için ekonomik destek sağlanmaktadır (ASPB 2016). Koruyucu aile resmi web sitesi veri sonuçlarına göre 2018 yılı itibariyle koruyucu aile yanında kalan çocuk sayısı 5.797, koruyucu aile sayısı 4.759’dur. Türkiye

geneli 80 ilde koruyucu aile bulunmakla birlikte sayısal olarak en yoğun mevcut koruyucu aile sayısı üç büyük ilimiz olan İstanbul, İzmir ve Ankara'da bulunmaktadır (Koruyucu Aile 2018).

Koruyucu Aile olabilmek için aranan bazı koşullar bulunmaktadır. Bunların başında çocuğa güvenli ve şefkatli bir ortam sağlayabilmek gelmektedir. Sabırlı, hoşgörülü olup kurumla işbirliği yaparak çocuğa fayda sağlayacağını düşünen ve sürekli olarak ülkemizde yaşayacak, 25-65 yaşları arasında, en az ilkokul mezunu, düzenli gelire sahip herkes koruyucu aile olabilmektedir. Evli veya bekar, çocuk sahibi veya değil herkes uygun koşulları içerdiği takdirde başvuru yapabilmektedir. Bekar olan kişi için, çocukta diğer ebeveyn yokluğunu hissettirmeyecek akraba ilişkileri aranmaktadır (Koruyucu Aile 2018).

1.1.3.4. Evlat Edinme

Kendi öz ailesiyle yaşama durumu olmayan çocukların yine evlat edinme için gerekli şartları sağlayan kişilerle çocuk-ebeveyn ilişkisinin kurulmasıdır. 2016 yılında toplam 814 çocuk evlat edinilerek aile ortamına kavuşmuştur. Ailenin resmi olarak çocuğu evlat olarak kütüğüne geçirebilmesi için bir yıl bakım süreci izlenim ve değerlendirmesinden geçmesi gerekmektedir (ASPB 2016).

Evlat edinmede aranan şartlardan biride 30 yaşını ya da 5 yıllık evlilik süresini doldurmuş olmasıdır. Aile ile yapılan en az beş görüşme sonucu sosyal inceleme raporu hazırlanmaktadır. Yeterli gelir düzeyine sahip olması, çocuğun fiziksel ve mental ihtiyaçlarını karşılaması, herhangi bir yüz kıvartıcı ceza almamış olması gibi şartlar aranmaktadır (Evlat Edinme Yönergesi 1983).

1.1.4. Korunma İhtiyacı Olan Çocukların Korunma Kararının Kalkması

Sosyal Hizmetler Kanununun 24. maddesine göre korunma kararı çocuk reşit olana kadar sürmektedir. Ancak bu karar korunma şartlarının kalkması durumunda kurum yetkililerinin önerisiyle çocuk reşit olmadan mahkemece kaldırılabilir. Bu durum tersi şeklinde de çocuk reşit olduğu halde çocuğun rızasıyla korunma devam da edebilmektedir. Çocuk reşit olduğu halde korunmanın devam etmesi için bazı şartlar gerekmektedir: Korunma kararı ortaöğretimine devam etmekte olan çocukların 20 yaşına, yükseköğrenimine devam etmekte olanların ise 25 yaşına kadar uzatılabilir. Eğer çocuk öğrenimine devam etmeyip 18 yaşını doldurduysa bu çocukların bir iş ya da meslek

sahibi olup kendi kendilerine yetebilmelerini sağlamak amacıyla 20 yaşına kadar kararları sürdürülebilir. Özellikle korunma kararı kaldırılıp tek başına yaşamını sürdüremeyecek kız çocukları kurum himayesinde kalmaya devam etmektedir. Bu çocuklara emek karşılığı kurum hizmetlerinde çalışmaları sağlanabilmektedir. Ayrıca engellikleri nedeniyle çalışamaz durumda ve sürekli bakıma ihtiyacı olan çocukların korunma kararları uzatılmaktadır (Sosyal Hizmetler Kanunu 1983).

Reşit oluncaya kadar sosyal hizmet kuruluşunda kalan, bir koruyucu aile yanında olan, ekonomik yardım yapılarak ailesinin yanında bulunan korunma ihtiyacı olan çocukların korunmaları sona erdikten sonra serbest kadro adıyla tanımlanan kamu ve kamu kuruluşlarında atama ile belirlenen kadrolarda bulunan işlere yerleştirilmeleri, 2828 nolu Korunmaya Muhtaç Çocukların İşe Yerleştirilmesine İlişkin Tüzük ile gerçekleştirilmektedir. Ayrıca kurum, bu çocuklara bir meslek edindirme hizmeti yapmaktadır (Tüzük 1995).

Korunma kararı kalkan çocukların kurumla ilişkilerinin devamı sağlanmaktadır. Hatta eğer ihtiyaç olursa kurum tarafından imkanlar yettiği kadar yardımcı olunmaktadır. Çocuk sosyal ilişkilerini böylece kurumdaki yetkililerle devam ettirmektedir (Sosyal Hizmetler Kanunu 1983).

1.1.5. Korunma İhtiyacı Olan Çocuklara Sağlanan Sosyal Destekler

Çocukları korumak ve gelişimlerini desteklemek için onlara birçok sosyal destek programları oluşturulmuştur: Anka Çocuk Destek Programıyla suça sürüklenen, suç mağduru olan, sokakta sosyal tehlikelerle karşı karşıya bulunan çocuklar farklı yaklaşımlar ve müdahale ile yaşam kalitesinin artırılması hedeflenmiştir. Çocuk Destek Merkeziyle koruma altına alınan bu çocukların fiziksel, psikolojik, sosyal ihtiyaçları karşılanarak gerekli müdahaleler yapılarak geçici süre ile bakımları sağlanmaktadır (ASPB 2016). Çocuk destek merkezlerinden 2017 Aralık ayı sonundaki rakamlara göre toplam 65 kuruluştan 1.640 çocuk hizmet almıştır (ASPB 2017). Bu merkezler aracılığıyla çocuklar; müzik, spor, tiyatro, resim, el sanatları eğitimleri almaktadır. Sinema, gezi, kış sporları, kamplara götürülmektedir. Çocuklara verilen değerler eğitimiyle manevi ve sosyal yoksunlukları giderilmektedir. Kurumların verdiği psiko-sosyal desteği suça yönelen çocukların dışında refakatsiz çocuklar, madde kullanan, sokakta yaşayan/çalıştırılan çocuklar, terör mağduru çocuklar da almaktadır (ASPB 2016, Çocuk Destek Merkezleri

2015). Çocuklar burada yaşadıkları sorunlara, yaşlarına ve cinsiyetlerine göre bir arada destek görmektedir. Refakatsiz sığınmacı çocuklara yönelik destek hizmetleri de bulunmaktadır. Gebe çocuklar ya da çocuk annelerin bebekleriyle kalabileceği, bu çocukların ihtiyaçlarının karşılandığı, psikolojik, sosyal destek alabilecekleri merkezlerde bulunmaktadır (Çocuk Destek Merkezleri 2015). Çocuk hakları kapsamında çocuk forumları, çocuk hakları il komite çalışmaları bizzat çocukların önderliğinde düzenlenmektedir. Ayrıca projeler kapsamında çocuklara özel günlerde bir günlük çocuklar için sosyal etkinlikler planlanmaktadır. Bu günler Ekimin ilk haftası olan Dünya Çocuk Günü, 11 Ekimde Dünya Kız Çocukları Günü, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı gibi günlerdir (ASPB 2016).

Suriye uyruklu ülkemize sığınan refakatsiz çocuklar için bakım ve barınma hizmeti yürütülmektedir. Bu çocukların anlayabileceği şekilde tasarlanan ve yardım alması için izlemesi gereken yolu anlatan Türkçe, Arapça ve İngilizce yazan el broşürleri, kitapçıklar bulunmaktadır (Çocuk Destek Merkezleri 2015).

Çocukların sosyalleşmesi yuva, yurt ya da çocuk evlerinin gerçekleştirdiği faaliyetlerin dışında aile, arkadaş ve akrabalar da önemli yere sahiptir. Ailesi ile irtibat sağlanabilecek ya da aile yanına döndürülebilecek çocuklarda aileden alınan destek çocukların hayatında ayrı yere sahipken ailesi tarafından terk edilen, ailesini kaybetmiş ya da ailesinden istismara maruz kalan çocuklarda yakın akraba ve arkadaşları sosyalleşmelerinde yer almaktadır (Demirbilek 2000).

Çocuklara kültür, sanat, spor etkinlikleri düzenlenmektedir. Kültür etkinliklerinde sohbet söyleşiler, konferans ve seminerler, geziler yer alırken; sanat etkinliklerinde müzik, resim çalışmaları, halk dansları topluluğu yer almaktadır. Spor etkinliklerinde ise doğa sporları, satranç, yelken, futbol, jimnastik yer alır (Koruncuk 2018). Çocuk evlerinde kalan bu çocuklar ara ara ziyaretler yapılarak günlük etkinlikler düzenlenmektedir.

Ayrıca Çocuk Hizmetlerinin sayfasında yer alan Avrupa Konseyi tarafından Finlandiya hükümetinin desteğiyle hazırlanan internet oyunu kitapçığı bulunmaktadır. Bu kitapçık 7-10 yaş arasındaki çocuklara hitap etmektedir. Avrupa Konseyi'nin "Çocuklar İçin ve Çocuklarla Birlikte bir Avrupa İnşa Etme" adlı programı kapsamında çocuklara hem akıllı internet kullanıcı becerisi kazandırmak hem de oyun içerisinde insan haklarını kendi haklarını anlamayı ve nasıl saygı duyulacağını öğrenmeyi anlatan bir oyundur.

Oyunda çocuklar Wild Web Woods (Vahşi Web Ormanı)'u aşarak eğlence, barış ve özgürlük mekanı olan e- kente ulaşmaya çalışmaktadır. Oyun sırasında çocuklar altı adet kanunu toplamaktadırlar. Böylece kendi haklarını öğrenmiş olmaktadır. Bu kanunlar: Bilgi Kanunu, Koruma Kanunu, Katılım Kanunu, Adalet Kanunu, Eğitim Kanunu ve Sağlık Kanunu' dur. Bu oyun yirmiden fazla yabancı dile çevrilmiştir (Avrupa Konseyi 2010).

Korunma ihtiyacı olan risk altındaki çocukları topluma kazandırmak adına sosyal projelerden biri de Mutlu Yuva Mutlu Yaşam Derneği'dir. Bu dernek akademisyenler, iş adamları, üst düzey bürokratlar, psikolog ve psikiyatrist hekimler tarafından kurulmuştur ve ASPB ile birlikte çalışmaktadır. Bu dernek aldığı desteklerle Mutlu Yuva Mutlu Yaşam Merkezleri Projesi adıyla 4-16 yaş arasındaki çocuklara birebir özel dersler, müzik, resim, karikatür, drama, folklor, yazarlık, masal, takı tasarımı, ebru, satranç atölyeleri ve spor faaliyetleri düzenlemektedir. Bu derneğin kimsesiz ve korunma ihtiyacı olan çocuklar için özel içerikle hazırlanan "Mutlu Çocuk Dergisi" çıkarılmaktadır. Türkiye'de ve dünyada bu amaçla çıkarılan tek dergi olma özelliği bulunmaktadır. Diğer yürüttüğü "Hamiyet Aile" projesiyle ise korunma ihtiyacı olan çocuğun haftada bir gün uygun koşulları sağlayan hamiyet ailesiyle zaman geçirerek aile yaşamı ortamını görmesi, rol modelleri fark etmesi, en önemlilerinden biri de çocuk için sosyal destek kaynağı oluşturmaktadır (Mutlu yuva 2018).

1.2. Sosyal Destek

1.2.1. Sosyal Desteğin Tanımı

Sosyal destek ile ilgili farklı tanımlar yer almaktadır. Sosyal desteğin zeminini bireyin problemle karşılaştığında çevreden aldığı yardımlar oluşturmaktadır. Bu yardımların algılanması bireysel farklılıklar içermesiyle farklı tanımları ortaya çıkmaktadır. Sosyal desteği genel olarak bireyin çevresinden aldığı yardım olarak tanımlayabiliriz (Çakır ve Palabıyıköğlü 1997). Tamamlanan birçok çalışmada bireyin sosyal destek sistemi, bireydeki psikolojik ve sosyolojik problemlerin çözümünü, önlenmesini, tedavisini, başa çıkabilmesini sağlayan güçlü bir araç olduğu belirlenmiştir (Yıldırım 1997).

Sosyal desteğin kuramsal temelini Kurt Lewin'in Alan Kuramı ve Davranış Tanımı oluşturmaktadır. Lewin'e göre davranış alanında psikolojik çevrede olan değişmedir.

Bireyin psikolojik çevresinde değişiklik yapılarak olumsuz davranışları ortadan kaldırılır ve yeni davranışlar kazanması sağlanır. Bireyin sosyal destek sistemi, bireyin psikolojik çevresinde yer almaktadır (1967 Alıntı Yıldırım 1997, s.81).

Sosyal destek, stresin bireyde bıraktığı olumsuz etkilere karşı bireyi fiziksel ve psikolojik olarak koruduğu bildirilmiştir (Cohen ve Wills 1985). Cobb (1976) ise sosyal desteğin kişinin kendisinin önemsendiğine, sevildiğine, saygınlığına ve insanlarla iletişim ağında bulunarak insanlar arasındaki destekleyici etkileşimin yaşamdaki stresin sağlık üzerinde yarattığı sonuçlarına karşı koruduğuna inanmaktadır. Sosyal destek krizdeki kişileri çok farklı patolojilerden koruyabilmektedir. Bunlar; depresyon, alkol bağımlılığı, tüberküloza kadar giden durumlardır. Sosyal destekle ilaç kullanımı azalmakta ya da iyileşmeler hızlanmaktadır.

Sosyal aę, sosyal yerleşiklik ve sosyal iklim, sosyal desteğin öncüleri olarak tanımlanmaktadır. Sosyal desteğin tanımlanmasında dört özellik üzerinde planlanma yapılmaktadır: Bunlar sosyal destekteki duygusal, araçsal, bilgisel ve değerlendirme şeklinde tanımlanmıştır. Duygusal destek, çocuğun ihtiyaç duyduğu sevgi, ilgi ve güvenin karşılanması; araçsal destek, hizmetin karşılanması, somut araç-gereçler; bilgisel destek, stres altındaki çocuğa problemin çözümünde yol gösterimi ve yönlendirme; değerlendirme ise yaşananlar karşısında kendini değerlendirebilme, kendine dönebilmedir (Langford ve ark. 1997).

Genel anlamda herkesin anladığı sosyal destek kavramı sezgisel bir anlayışa sahiptir. Ebeveynler ilk başvuru kaynaklarıdır ve bunları çevre ile kurulan ilişkiler izlemektedir. Arkadaşlar, öğretmenler, akrabalar, eşler, çocuklar şeklinde gitmektedir ve ayrıca özel ilişki içinde bulunan çalışma ortamındaki müdürler, meslektaşlar izlemektedir. Sağlık alanında hemşireler, doktorlar ve diğer yardımcı sağlık çalışanları olarak liste uzatılabilir (House 1981). İnsanların yaşam anlarına dahil olan kişilerle kurulan her türlü ilişki ile sosyal destek alınmakta ya da sosyal destek verilmektedir.

Öğrenci grupları üzerinde yapılan değerlendirmelerde sosyal destek faktörleri olarak dört faktör belirlenmiş ve onlar üzerinden çalışılmıştır. Bu faktörler; ebeveyn, öğretmen, arkadaş ve okul arkadaşı şeklindedir. Bu destek algılarıyla bireyin işlevleri güçlenmekte ya da negatif durumlarda ise bu faktörler tampon görevi görerek davranışlarını düzenlemektedir (Malecki ve Demaray 2002).

1.2.2. Sosyal Desteğin Türleri

Bir bütün olarak görünen sosyal destek aslında farklı bileşenlerden oluşmaktadır. Yazarlara göre sosyal destek türlerinde farklı yaklaşımlar yapılmıştır. Richman ve arkadaşları (1998) sosyal desteği sekiz grupta toplamışlardır: Dinleme desteği, duygusal destek, duygusal meydan okuma, gerçeği doğrulama desteği, iş takdir desteği, işe meydan okuma desteği, kişisel yardım, gözle görülür yardımdır. Dinleme desteği; öğüt vermeden yargılamadan dinlemektir. Duygusal destek; kişinin yanında olduğunu gösterip güven sağlayan destektir. Gerçeği doğrulama desteği; destek görenle aynı bakış açısına sahip olan birinin desteklemesidir. İş takdir desteği; destek görenin çabalarının fark edildiği ve övüldüğü algısıdır. İşe meydan okuma; kişinin yaratıcı olması için destek alanın düşünce ve davranışlarına meydan okumasıdır. Gözle görülür yardım; destek olana para ya da hediye vermedir. Kişisel yardım; destek alan için işin yapılmasıdır.

Sosyal destek türlerini duygusal, araçsal, bilgisel ve değerlendirici bileşenden ele alan çalışmalarda bulunmaktadır. Duygusal destek; ilgi, sevgi göstermek, ihtiyacı olduğunda yanında olmaktır. Bilgisel destek; bireyin bilgiye nasıl ulaşacağını göstermek, bilgi kaynağı olmaktır. Araçsal destek; bireyin ihtiyaç duyduğu para, fiziksel yardım, bir yerden bir yere ulaştırma gibi somut olan her şeyi sağlamaktır. Değerlendirici destek; bireyin neyi nasıl yaptığını değerlendirme, geri bildirimde bulunma, öneriler sunmadır (Birch 1998, Langford ve ark. 1997).

Caplon'a göre duygusal, araçsal, bilgisel desteğin dışında takdir ve beraberlik desteği de bulunmaktadır. Takdir desteği; bireyin her şeyle yani tüm problemleriyle kabul edilip saygı duyulmasıdır. Beraberlik desteği ise, boş vakitlerinin beraber doldurulmasıdır (1974 alıntı Tercanlı 2011, s.6).

1.2.3. Sosyal Desteğin Boyutu

Sosyal destek teorisi, Cohen ve Wills' e göre temel etki ve tampon etkisi olmak üzere iki modelden oluşmaktadır (1985 alıntı Aydemir 2015,s.26).

Temel etki modeli, sağlık ve sosyal destek arasında doğrudan kurulan ilişkiden söz etmektedir. Stres altındaki ve olumsuz yaşam olaylarındaki bireyleri korumayı amaçlamaktadır. Bu modele göre sosyal desteğin bireyin kendisini iyi hissetmesinde olumlu etkisi bulunmaktadır. Buna göre sosyal desteğin olmaması bireyde olumsuz

etkilerin çıkmasına neden olabilmektedir (1985 alıntı Aydemir 2015,s.26). Bu etki modelinde stres kaynağı olmasa da sosyal desteğin kişinin sağlığını etkilediği belirtilmiştir (Ardahan 2006).

Tampon etki modeli ise, yeteri kadar alınan sosyal desteğin stres kaynaklı sağlık sorunlarını azalttığı ve dengelediği düşünülmektedir. Bireyin uyum sağlamasını ve sorunlarla başa çıkabilmesini kolaylaştırmaktadır. Yani stresin zararlı etkilerini azaltarak tampon görevi görmektedir.

1.2.4. Algılanan Sosyal Destek

Çevreden yakınlarından alınan sosyal destek ile algılanan sosyal destek aynı şey değildir. Yapılan birçok çalışmada bireylerin algıladıkları sosyal destek ölçülmüştür (Çakır ve Palabıykoğlu 1997, Eker ve Arkar 1995, Gökler 2007, Yardımcı ve Başbakkal 2009, Yıldırım 1997). Algılanan sosyal destek, bireyin çevreyle kurduğu ilişkilerin niceliğini veya niteliğini bir yana koyarsak, gereksinim duyduğunda yardım alması ve kişide bıraktığı izlerin kişiliğine yansımaları sonucu bilişsel algılayarak davranışsal değerlendirme yapması olarak tanımlanmaktadır (Akyol 2013, Ardahan 2006). Desteği yorumlayarak öznel bir değerlendirme yapabilmeyebilir (Akyol 2013). Bireyin ihtiyaç anında destek kaynaklarının yanında olması algılanan destek için önem taşımaktadır. Bireyin çevresinin kendisine verdiği önem, değer, ihtiyaç anında yanında olunacağını bilmesi kişinin iyilik halini güçlendirmektedir (Fırat 2015). Kişiye diğer insanlar tarafından sağlanan güven oluşturma, bilgi ve motivasyon verme, yol gösterme, duygusal kaygıyı hissedip fark etme gibi psikolojik stresi azaltabilen, zihin gerginliğini azaltan, sosyal uyumu arttıran yardım ve desteği ifade etmektedir (Alorani ve Alradaydeh 2017, Wang 2016).

1.2.5. Sosyal Desteğin Önemi

Sosyal destek bireyin yaşadığı problemlerle baş etmesinde önemli rol oynamaktadır. Kişilerin stresle baş edebilmesinde kendilerine olan güveni artmakta ve stresi daha kolay atlattıklarıdır (Kaşıkçı ve ark. 2009). Son yıllarda birçok sosyolog, aile terapisti, sosyobiolog gibi sosyal çalışmacılar bireyin sosyal ilişkileri ve sosyal çevresinin sosyal destek açısından önemini vurgulamaktadır. Bireyin yaşadığı zorlu süreçlerin temelinde bakıldığında ise bireyin yeteri kadar sosyal destek kaynağı olmadığı belirlenmiştir (Yıldırım 1998). Yüksek stres kaynağı olan bazı kişilerde, yetersiz sosyal destek ve zayıf problem çözme yeteneği sonucunda intihar etme ya da intihar düşüncesi içerisinde olma

gibi davranışlar sergilemektedirler (Rudd 1993). Sosyal destek ve akıl sağlığındaki güçlü ilişki sonucu sosyal destek intihar düşüncesi olasılığını düşürmektedir (Whatley ve Clopton 1992).

Madde bağımlılığında bireyin sosyal destek mekanizmalarına sahip olması en güçlü koruyucu faktör olarak görülmektedir. Bireyin bağımlılık mücadelesi ve tekrar topluma yarar sağlayacak birey olmasında aile, arkadaş ve sosyal destek sistemlerinin katkısı büyüktür. Bu süreçte birey bağımlılık öncesinde koruyucu, bağımlılıkta tedavi edici ve tekrar kullanıma başlama riskini ortadan kaldıracı bir etkidir (Küçükşen ve ark. 2016).

Sosyal destek düzeylerinin artmasıyla depresyon belirtileri azalmaktadır. Sağlığın sürdürülmesinde sosyal desteğin önemi kaçınılmaz. Çocuklar için de okul, aileden sonra gelen en önemli sosyal çevre desteğine yani öğretmen ve arkadaş desteğine ulaştıkları kurumdur. Çocukların karşılaştığı gelişimsel ve olaysal sorunlarla baş etme ve baş etmeyi öğrenmede sosyal destek algılarının güçlendirilmesi gerekmektedir (Pınar ve Tel 2012).

Sosyal desteğin yoksunluğu, çocuk ve ergenlerde birçok açıdan risk etkeni olmaktadır (Gökler 2007). Fiziksel ve psikolojik sorunların temelde oluşumunu önlemek, tedavi edebilmek, tekrar oluşmasını engellemek için zamanında ve yeterli düzeyde sosyal destek sağlanmalıdır.

1.3. Korunma İhtiyacı Olan Çocuklar ve Halk Sağlığı Hemşireliği

Bütüncül sağlık hizmetinin sunulmasında, toplumun ihtiyaçları doğrultusunda etkin hizmet sağlanmasında halk sağlığı hemşireliğinin önemli yeri bulunmaktadır. Genel düzeyde toplumun, özele doğru inerken aile ve bireyin nitelikli, uygun, ulaşılabilir sağlık bakımı halk sağlığı hemşireliğinin sorumluluklarında yer almaktadır. Hedeflerine baktığımızda, mesleki uygulamalarının temelinde toplumsal eşitlik, sosyal adalet, çevre ve yaşam ile bütünlüğün sağlanmasında ve bu yönde risk gruplarını belirlemede, sağlığı koruma ve geliştirmeye öncelik verilmesinde, rehabilite edilmesinde sunulan hizmetin toplum koşullarına uyumudur. Halk sağlığı hemşireliğinin hizmet hedefi "sağlıklı nüfus" , hizmet alanı" bu nüfusun yaşadığı yer"dir (Ergül 2005, Dağhan 2017). Birçok çalışma alanı olan halk sağlığı hemşireliğinin hizmet alanlarının içerisine dezavantajlı olarak yer alan korunma ihtiyacı olan çocukların yaşadığı, kaldığı yerlerde girmektedir. Ancak hemşirelik yönetmeliğinde halk sağlığı hemşireliği başlığı altında yer alan okul sağlığı hemşireliğinde, korunma ihtiyacı olan bu çocuklarla ilgili resmi olarak görev ve

sorumluluk içeren bir unvan yer almamaktadır (Hemşirelik Yönetmeliği 2011). Oysaki hakkında korunma kararı bulunan çocukların toplumda yetiştirilmelerinde görev, yetki ve sorumlulukları bulunan meslek elemanlarının içerisinde hemşire de yer almaktadır. 05.10.2008 tarihli 27015 sayılı SHÇEK Genel Müdürlüğü Çocuk Evleri Çalışma Usul ve Esasları Hakkındaki Yönetmeliği'nin 12.maddesinde hemşirenin görev ve yetkileri aşağıdaki gibi belirtilmiştir (SHÇEK 2008).

- a) Muayene, tedavi ve diğer koruyucu sağlık hizmetlerinde en yakın sağlık kuruluşu ile işbirliği içerisinde çalışmak, çocukların aşılarını zamanında yapmak veya ilgili kurumlarda yaptırmak,
- b) Çocukların gelişimlerine ilişkin dönemsel sağlık kontrolünü yapmak ve sağlık fişlerine işlemek,
- c) Bulaşıcı bir hastalıktan kuşkulandığı hallerde gerekli önlemleri alarak en yakın sağlık kuruluşu ile işbirliği yapmak,
- ç) Sağlık kuruluşlarına sevk edilen çocuklara refakat etmek ve taburcu edildiklerinde eve getirmek ve izlemek,
- d) Acil durumlarda ilk yardım yapmak, gerekli önlemleri almak,
- e) İdarece verilen diğer görevleri yerine getirmek,

Hemşire yukarıda belirtilen görevlerinin sağlık memuru ve diğer meslek elemanları ile işbirliği içerisinde yürütmektedir. Çocuk evlerinde yer alan hemşirenin görevleri burada kalan çocukların muayene, aşı, kontrol, ilkyardım, tedavi ile sınırlı kalmıştır. Çocuk evlerinde ya da site içerisindeki çocuk evlerinde çalışan hemşirenin yani halk sağlığı hemşiresinin çocuklara sağlayacağı farklı sorumlulukların yer aldığı bir yönetmeliğin bulunmaması hemşirenin görevlerini sınırlı kılmaktadır. Ayrıca hemşirelik eğitimlerinde korunma ihtiyacı olan çocuklarla ilgili teorik ve uygulamada verilen eğitimin yeterli olup olmadığı tartışılmalıdır. Hemşirelik yönetmeliğinde halk sağlığı hemşireliğinin görev ve sorumluluklarına bu alanı da kapsayacak düzenlemelerin getirilmesi, buradaki çocukların iyilik halini ve sağlığını geliştirici yönde etkilere sahip olacaktır. Sınırlı kalan görevleri dışında bu çocuk evleri ya da sitelerinde çalışan hemşirelerinin görevlerinden biri de çocuklara sağlanan sosyal destektir. Sosyal destek sağlamada hemşirenin kullandığı roller arasında danışmanlık bulunmaktadır. Bu rolünü gerçekleştirirken; yaşamın

kendilerine ayrımcılık yaptığı bu çocukların yaşadıkları stresörlere karşı destekleyici ilişkilere gereksinimi vardır. Hemşire burada ilk olarak çocukların yaşadığı zorlukları tanımlayıp, gerekli destek ilişkileriyle ne tür desteğin sağlanacağına karar verir. Sağlanan desteğin çocukta yarattığı değişimi gözler. Değişim yoksa sosyal desteğin neden yetersiz olduğunu ortaya koyar. Bunları gerçekleştirirken de sabırlı olması, karşıdakine güven oluşturması önemlidir (Ardahan 2006).

Hemşireler sosyal destekle ilgili dolaylı olduğu kadar doğrudan da rol alırlar. Sosyal desteğin geliştirilmesi, sürdürülmesi, sosyal ağlarla geliştirilmesinin yanında hemşirelerin çocuklara doğrudan sosyal destek kaynağı olma rolü de bulunmaktadır (Khorshid ve Aslan 2006). Hemşirelik kuramcılarının insan, çevre, sağlık kavramlarıyla ilgili görüşlerinde bireyi bütün olarak ele almaktadır ve birçok kuramcı bireyin temel sosyal gereksinimleri üzerinden hemşirelerin etkin rollerinden bahsetmiştir. İletişim, etkileşimli güvenli çevrenin oluşturulması, sosyal çevrede destek sağlanması gibi danışmanlık rolünün dışında temel insan hakları, çocuk hakları konusunda koruyucu savunucu rolleri de bulunmaktadır (Ünsal 2017).

Halk sağlığı hemşiresi danışmanlık, savunucu, koruyucu rolleriyle korunma ihtiyacı olan çocukların psiko-sosyal ihtiyaçlarının giderilmesinde, topluma kazandırılmasında diğer meslek elemanlarıyla işbirliği içerisinde çalışarak aktif rol almaktadır.

2.AMAÇ

Bu çalışmada Kocaeli ilinde bulunan bir çocuk evleri sitesinde kalan, kendilerini bireysel olarak ifade edebilen korunma ihtiyacı olan çocukların sosyal destek algılarını ve gelecek ile ilgili beklentilerini incelemektir.

3.YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Tipi

Araştırma, Kocaeli Çayırova Çocuk Evleri Sitesi'nde kalan kendini bireysel olarak ifade edebilen koruma altında bulunan çocukların algıladıkları sosyal desteğin ve beklentilerin incelemesini amaçlayan tanımlayıcı tipte bir araştırmadır.

3.2. Araştırma Yeri

Kocaeli ilinde toplamda beş adet çocuk evleri sitesi bulunmaktadır. Bunların ikisi Gölcük ilçesinde, biri Karamürsel ilçesinde, diğer ikisi ise İzmit ve Çayırova ilçelerinde yer almaktadır. Bu çalışma Kocaeli Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü aracılığı ile Ankara'daki Aile ve Sosyal Politika Bakanlığı'na gönderilen araştırma uygulaması talebi izin yazısı sonucu 'Olur' izni alınabilen Kocaeli Çayırova Çocuk Evleri Sitesi Müdürlüğü'nde yürütülmüştür (Ek-2). Kocaeli Çayırova Çocuk Evleri Sitesi'nde çalışmanın yapıldığı zamanda 0-19 yaş grubu 64 çocuk bulunmaktadır. Bu site içerisinde biri idari birim olmak üzere toplam dokuz bina bulunmaktadır. Bu binalarda çocuklar ve ev anneleri birlikte yaşamaktadır. Çalışmanın yapıldığı zamanda evlerde yaşayan çocukların sayısı 8 ila 11 arasında değişmektedir.

3.3. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırma bölgesi Kocaeli'nin Çayırova ilçesidir. Araştırma evrenini, Kocaeli Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü'ne bağlı Kocaeli Çayırova Çocuk Evleri Sitesi Müdürlüğü'nde koruma altına alınan 8 ile 19 yaş aralığında bulunan 55 çocuk oluşturmaktadır. Kurumun çocukları koruma altına alıp bakım ve hizmet verebilme kapasitesi 84 kişidir. Kurumda 12 yaşa kadar erkek çocuk barınmaktadır. Bu erkek çocukları, aile yanına döndürülmediyse, evlat edinilmediyse ya da koruyucu aile bakımı altına alınmadıysa 12 yaş sonrası farklı çocuk evleri sitesine ya da çocuk evlerine sevk edilmektedir. Bu nedenle bu kurumda 12 yaş üzeri sadece kız çocukları yer almaktadır. Araştırmada amaçsal örnekleme yapılmıştır. Çalışmaya dahil edilme kriterleri; 8-18 yaş arasında olma, zihinsel bir sağlık sorunu olmama, okuma yazma bilme ve çalışmaya

katılmayı kabul etmektedir. Kurumda 1 çocukta %35 zihinsel engelli olduğu için çalışma kapsamına alınamamıştır (n: 55).

3.4. Araştırmanın Bağımlı ve Bağımsız Değişkenleri

Bağımlı değişken: Çocuklar İçin Sosyal Destek Değerlendirme Ölçeği-Arkadaş alt ölçeği, Öğretmen alt ölçeği

Bağımsız değişkenler: Çocukların sosyo-demografik özellikleri, gelecek beklentileri

3.5. Araştırmada Kullanılan Araç-Gereçler

Araştırmada üç tane veri toplama aracı kullanılmıştır. Demografik soru formu (Ek-3), gelecek beklentileri soru formu (Ek-4) ve Çocuklar İçin Sosyal Destek Değerlendirme Ölçeği- Arkadaş ve Öğretmen alt ölçekleri (Ek-5) çocuklara uygulanmıştır.

3.5.1. Demografik soru formu

Araştırmaya katılan çocukların demografik özelliklerinin, aile ilişkilerinin yer aldığı soru formundaki bilgiler çocukların algıladıkları sosyal destek düzeylerini ve beklentilerini etkileyebileceği düşünüldüğü için bilgi elde etme amacıyla Çocuk Hizmetleri Müdürlüğü'nün isteği üzerine çocuklardan sorumlu meslek elemanlarından temin edilecek şekilde düzenlenmiştir. Form 9 sorudan oluşmaktadır.

3.5.2. Gelecek beklentileri soru formu

Çocuklara sorulan bu soru formu ise çocukların gelecek beklentilerini saptama ve kurumda diğer sosyal destek aldıkları kişileri belirleme amacıyla kullanılmıştır. Form 5 sorudan oluşmaktadır.

3.5.3. Çocuklar İçin Sosyal Destek Değerlendirme Ölçeği- Arkadaş ve Öğretmen alt ölçekleri

Çocuklar İçin Sosyal Destek Değerlendirme Ölçeği, Dubow ve Ullman tarafından (1989) Amerika Birleşik Devletleri'nde geliştirilmiştir. Ölçekteki maddeler çocuğun kendisini, içinde bulunduğu çevre tarafından ne düzeyde sevilen, ilgi gösterilen, değer verilen ve kabul edilen biri olarak değerlendirdiğini ölçmektedir. Çocuklar için Sosyal Destek Değerlendirme Ölçeği toplam 41 maddeden oluşan 5'li likert tipi bir ölçektir. Ölçekte "Hiçbir Zaman"(1 puan), "Nadiren/Çok Ender Olarak"(2 puan), "Bazen"(3 puan), "Çoğu Zaman"(4 puan), "Her zaman"(5puan) şeklinde değerlendirilmektedir. Ölçekte 1. ,

3. , 4. , 10. , 13. , 15. , 17. , 18. , 22. , 24. , 25. , 28. , 30. , 31. , 33. , 34. , 37. , 38. , 41. maddeler ters puanlanmaktadır. Ölçeğin özgün formundan en yüksek 205 puan elde edilmektedir. Ölçekten alınan puanın yüksek olması, sosyal desteğin artması, puanın düşük olması sosyal desteğin azalması anlamına gelmektedir. Ölçek, çocukların aileleri, arkadaşları (yakın arkadaşlar ve sınıf arkadaşları) ve öğretmenlerinden aldıkları sosyal desteğe ilişkin algılarını üç alt ölçekte değerlendirmektedir.

Alt ölçekler sırasıyla 'Arkadaşlardan Alınan Destek', 'Aileden Alınan Destek' ve 'Öğretmenlerden Alınan Destek' olarak isimlendirilmiştir. Arkadaş alt ölçeği maddeleri 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31; Öğretmen alt ölçeği maddeleri 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41; aile alt ölçeği maddeleri 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22'dir. Ölçeğin tamamından alınabilecek en yüksek puan 205'tir. Arkadaş alt ölçeğinden alınabilecek maximum puan 95, minimum puan 19 iken öğretmen alt ölçeğinden alınabilecek maximum puan 50, minimum ise 10 puandır. Ölçeğin orijinal halindeki tüm maddeleri için Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .93'tür. Ölçeğin maddeleri üç faktör altında toplanmıştır: Faktör I -Arkadaş Desteği (19 madde, = .88); Faktör II -Aile desteği (12 madde, = .92); Faktör III -Öğretmen Desteği (10 madde, = .86). Test-tekrar test güvenilirlik katsayısı tüm ölçek için .49 ($p < .01$) olarak bulunmuştur. Türkiye'de kullanımını; faktör yapısı, güvenilirlik, geçerlik analizleri Gökler tarafından yapılmıştır (İlgin 2007). Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, aile alt ölçeğinde yer alan maddelerin çocukların ailelerini hatırlatması ve duygusal olarak etkilemesi nedeniyle uygulanmasına izin vermemiştir. Bu nedenle, araştırmada ölçeğin sadece arkadaş ve öğretmen alt ölçekleri kullanılmıştır.

Bu araştırmada arkadaş desteği alt ölçeğinin Cronbach alfa değeri .74, öğretmen desteği alt ölçeği Cronbach alfa değeri .73 olarak bulunmuştur.

3.6. Verilerin toplanması

Veri toplama araçlarının ön uygulaması 8-12 yaş grubu 10 çocuğa uygulanmıştır. Anlaşılmayan iki soru düzenlenerek son hali verilmiştir. Araştırmada çocuklara sorulan soru formu ve ölçek, yüz yüze görüşme ya da öz-bildirime dayalı olarak uygulanmıştır. Ölçek ve soru formları, 20 ila 30 dakika arasında çocuklarla yüz yüze görüşerek araştırmacı tarafından doldurulmuştur. Soru formu ve ölçek verilmeden önce çalışmanın amacı, niçin kendilerinde yapıldığına dair bilgilendirmeler yapılarak sözlü onamları alınmıştır. Ölçekte bulunan arkadaş alt başlığı içeriğinde 'arkadaş(yakın, özel vb.)' ve

'sınıf arkadaşı' şeklinde alt bölüm içeren soruların bulunduğu açıklaması yapılmıştır. Verilerin düzenlenmesinde çocukların ev annesi, teyze, abla diye farklı hitap ettiği ev anneleri, kodlanırken ev annesi olarak girilmiştir.

Çocuklara yarar sağlamak ve çalışma katılımını arttırmak amacıyla her bir çocuğun adına düzenlenmiş sinema davetiyeleri verilmiştir. Çalışma bitiminde çocuklara yarar sağlama ve teşekkür etmek için hem arkadaşlığın önemini vurgulama hem de eğlenebilecekleri sosyal bir etkinlik düzenlenmiştir. Kurum yetkilileriyle görüşüp çocukların psiko-sosyal gelişimine uygun animasyon filmi seçilerek sinema ortamı oluşturulmuştur. Kurumda bulunan tüm çocukların davetli olduğu etkinlik sonrası çocuklara değerli olduklarını göstermek adına çalışmaya katkıları için teşekkür belgesi verilmiştir.

3.7. Alınan Etik Kurul Onayının Yeri ve Numarası

Araştırmanın yürütülebilmesi için ilk olarak Kocaeli Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan çalışma onayı izini alınmıştır. Onaylanan Araştırma Proje Numarası: KÜ GOKAEK 2017/363' tür (Ek-1).

Araştırmanın uygulanabilmesi için Kocaeli Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü aracılığı ile Aile ve Sosyal Politika Bakanlığı'na bağlı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nden 'olur' izni alınmıştır (Ek-2). Ölçeği kullanmak için, Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını yapan Ilgın Gökler Danışman'dan izin alınmıştır (Ek-6). Bunun dışında araştırmaya katılmaya gönüllü çocuklardan soru formu ve ölçek doldurulmadan önce sözlü olarak izin alınmıştır.

3.8. Veri Çözümlemesi, Kullanılan İstatistiksel Testlerin ve Hesaplamaların Tanımlanması

Araştırma verileri bilgisayar ortamında istatistik paket programında analiz edilmiştir. Tanımlayıcı istatistikten yüzde ve aritmetik ortalama kullanılmıştır.

Araştırmaya katılan çocukların kendileriyle ilgilenen sorumlu meslek elemanlarından temin edilen demografik değişkenleri incelemek için yüzde kullanılmıştır. Demografik özelliklere göre, kurumda en çok destek aldıkları kişilere göre arkadaştan ve öğretmenden alınan sosyal destek puan ortalamalarını değerlendirmek için non-parametrik testlerden iki bağımsız değişken için Mann Whitney U testi ile üç ve üzeri bağımsız değişken için Kruskal Wallis testi yapılmıştır.

4. BULGULAR

Çocuk Evleri (Sevgi evleri) Sitesinde kalan çocukların %85,5'i kız olup, çocukların yaş ortalaması $14,14 \pm 2,77$ (min:8 max:19)'dir. Çocukların %69,1'ini 13-18 yaş grubundaki kız çocukları oluşturmaktadır.. Kurumda ayrıca bir kız çocuğu 19 yaşında olup Sosyal Hizmetler Kanununun 24.maddesine göre eğitimine devam ettiği için koruma kararı uzatılmıştır. Çocukların %50,8'i lise öğrenimine örgün ya da açık öğretim şeklinde devam etmekte olup kronik rahatsızlığı olan çocuk bulunmamaktadır. Ancak çocukların %10,9 (6)'unda engel durumu olduğu belirlenmiştir. Bu çocuklarda Özgül Öğrenme Güçlüğü bulunmaktadır. Çocukların %43,7'si üç ve üzeri sayıda kardeşe sahip iken; onların kardeşlerinden en az biriyle aynı kurumda kalma durumu %52,8'dir. Çocukların %85,5'inin anne ve babalarının her ikisi de hayattadır ve %45,5'i bazen kendilerini yalnız hissetmektedir (Çizelge 4.1.).

Çizelge 4.1. Çocukların Genel Özellikleri

Özellikler	n	%
Cinsiyet		
Kız	47	85.5
Erkek	8	14.5
Yaş		
8-12 yaş	16	29.1
13-18 yaş	38	69.1
18 üzeri	1	1.8
Eğitim Durumu		
İlköğretim	27	49.1
Ortaöğretim	28	50.9
Kardeş durumu		
Hiç kardeşi olmayan	2	3.6
1 veya 2 kardeşi olan	29	52.7
3 ve üzeri kardeşi olan	24	43.7
Kardeşiyle aynı yerde kalma durumu		
Evet	28	52.8
Hayır	25	47.2
Kronik hastalığı		
Var	*	*
Yok	55	100
Engel durumu		
Var	6	10.9
Yok	49	89.1

Çizelge 4.1. Çocukların Genel Özellikleri (devamı)

Anne- babanın hayatta olma durumu		
Her ikisi de sağ	47	85.5
Sadece anne sağ	1	1.8
Sadece baba sağ	7	12.7
Kendilerini yalnız hissetme durumu		
Hiçbir zaman	19	34.5
Bazen	25	45.5
Her zaman	11	20.0
Toplam	55	100

*bu alana ilişkin veri bulunmamaktadır.

Çizelge 4.2' de yer alan aile ile görüşme sıklığı incelendiğinde; çocukların sadece %9,1'i ailesiyle hiç ilişki kuramamaktadır. Ebeveynlerinden herhangi biri hayatta olan çocuklardan %43,6'sı anneleriyle haftada bir kez görüşürlerken çocuklardan sadece birinin babası hayatta olmamasına rağmen %49,1'i babalarıyla hiç ilişki ya da iletişim içerisinde bulunmamaktadır.

Çizelge 4.2. Çocukların Aileleriyle İlişki Özellikleri

Özellikler	n	%
Çocuğun ailesiyle ilişki durumu		
Düzenli	32	58.2
Düzenli değil ama devam ediyor	18	32.7
Yok	5	9.1
Anne ile ilişki sıklığı		
Hiç	14	25.5
Haftada bir	24	43.6
İki haftada bir	8	14.5
Ayda bir	5	9.1
Daha uzun sürede	4	7.3
Baba ile ilişki sıklığı		
Hiç	27	49.1
Haftada bir	13	23.6
İki haftada bir	1	1.8
Ayda bir	8	14.5
Daha uzun sürede	6	10.9
Toplam	55	100

Çocuklar için arkadaş alt ölçeği sosyal destek max. Puanı:95, min. Puanı:19 ‘dur ve çocukların arkadaş alt ölçeğinden alınan toplam sosyal destek puan ortalaması (75.89±12.28) olarak hesaplanmıştır. Çocukların cinsiyetine, yaş gruplarına ve anne ile iletişim kurma sıklığına göre arkadaş alt ölçeği sosyal destek puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmazken ($p>0.5$); çocukların eğitim durumuna, baba ile iletişim kurma sıklığına ve kendilerini yalnız hissetme durumlarına göre arkadaş alt ölçeği sosyal destek puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p<0.5$). Buna göre ortaöğretimdeki çocukların arkadaş alt ölçeğinden aldıkları puan ortalaması (79.96±8.73) ilköğretimdeki çocukların puan ortalamalarından (71.66±14.06) yüksektir. Babalarıyla iletişim kurma yönünden karşılaştırdığımızda babalarıyla hiç iletişime geçmeyen çocukların arkadaş alt ölçeği puan ortalamaları (79.92±10.37) en az haftada bir veya daha fazla görüşme yapan çocukların puan ortalamalarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca kendini hiç yalnız hissetmeyen çocukların arkadaş alt ölçeği puan ortalamaları hem toplam ölçek puanı değerinden hem de kendilerini yalnız hisseden çocuklara göre yüksek bulunmuştur (Çizelge 4.3.).

Çizelge 4.3. Çocukların Demografik Özelliklerine Göre Arkadaş Alt Ölçeği Sosyal Destek Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Özellikler	Sosyal destek			İstatistik değerlendirme
	n	%	$\bar{x} \pm s.s$	
Cinsiyet				
Kız	47	85.5	77.10 ± 10.94	*U=136.500
Erkek	8	14.5	68.75 ± 17.59	p= .219
Yaş Grupları				
8- 13 yaş	7	12.7	70.00±9.76	*U=105.500
14-19 yaş	48	87.3	76.75±14.46	p= .114
Eğitim Durumu				
İlköğretim	27	49.1	71.66 ± 14.06	*U=241.000
Ortaöğretim	28	50.9	79.96±8.73	p= .021
Anne ile iletişim				
Yok	14	25.5	77.78±13.52	** $\chi^2 =1.180$
Haftada bir	24	43.6	73.16±13.30	p=.554
İki haftadan daha uzun	17	30.9	78.17±9.32	
Baba ile iletişim				
Yok	27	49.1	79.92±10.37	** $\chi^2 =6.707$
Haftada bir	13	23.6	71.00±12.09	p=.035
İki haftadan daha uzun	15	27.3	72.86±13.91	

Çizelge 4.3. Çocukların Demografik Özelliklerine Göre Arkadaş Alt Ölçeği Sosyal Destek Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması (devamı)

Kendilerini yalnız hissetme durumu

Hiçbir zaman	19	34.5	81.47 ± 12.24	** x ² =9.290
Bazen	25	45.5	73.84 ± 12.24	p=.010
Her zaman	11	20.0	70.90 ± 9.41	

Toplam **55** **100** **75.89 ± 12.28**

*M-W: Mann Whitney U Testi **x²: Kruskal Wallis Testi

Çocuklar için öğretmen alt ölçeği sosyal destek max. Puanı:50, min. Puanı. 10 ‘dur ve çocukların öğretmen alt ölçeğinden alınan toplam sosyal destek puan ortalaması (39.76 ± 6.67) olarak hesaplanmıştır. Çocukların cinsiyeti ve anne ile iletişim kurma sıklığına göre öğretmen alt ölçeği sosyal destek puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmazken p>0.5; çocukların yaş gruplarına, eğitim durumlarına, baba ile iletişimlerine ve kendilerini yalnız hissetme durumlarına göre öğretmen alt ölçeği sosyal destek puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (p<0.5). Buna göre yaş gruplarına göre öğretmen alt ölçeğinden alınan puan ortalamalarında 14-19 yaş grubu çocukların puan ortalamaları (40.97 ± 5.76) daha yüksektir. Arkadaş alt ölçeğine benzer şekilde ortaöğretimde bulunan çocukların öğretmen alt ölçeği puan ortalamaları (42.25 ± 5.33), babası ile hiç görüşmeyenlerin (40.26 ± 5.56) ve kendini yalnız hissetmeyenlerin öğretmen puan ortalamaları (43.73 ± 4.95) daha yüksek olarak belirlenmiştir (Çizelge 4.4).

Çizelge 4.4. Çocukların Demografik Özelliklerine Göre Öğretmen Alt Ölçeği Destek Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Özellikler	Sosyal destek			İstatistik değerlendirme
	n	%	$\bar{x} \pm s.s$	
Cinsiyet				
Kız	47	85.5	40.14 ± 6.75	*U=142.500
Erkek	8	14.5	37.50 ± 6.07	p= .276
Yaş Grupları				
8- 13 yaş	7	12.7	31.42 ± 6.92	*U=47.500
14-19 yaş	48	87.3	40.97 ± 5.76	p= .002

Çizelge 4.4. Çocukların Demografik Özelliklerine Göre Öğretmen Alt Ölçeği Destek Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması (devamı)

Eğitim Durumu				
İlköğretim	27	49.1	37.18±7.03	*U=222.500
Ortaöğretim	28	50.9	42.25±5.33	p=.009
Anne ile iletişim				
Yok	14	25.5	39.64±5.94	** x ² =1.061
Haftada bir	24	43.6	38.75±7.47	p=.588
İki haftadan daha uzun	17	30.9	41.29±6.12	
Baba ile iletişim				
Yok	27	49.1	41.37±6.91	** x ² =6.415
Haftada bir	13	23.6	35.84±6.18	p=.040
İki haftadan daha uzun	15	27.3	40.26±5.56	
Kendilerini yalnız hissetme durumu				
Hiçbir zaman	19	34.5	43.73±4.95	** x ² =14.126
Bazen	25	45.5	39.04±6.86	p=.001
Her zaman	11	20.0	34.54±4.71	
Toplam	55	100	39.76±6.67	

*M-W: Mann Whitney Test **KW:Kruskal Wallis Test

Çocukların kurumda en çok %74,5'i müdürden, %56,4'ü ev annelerinden, %45,5'i öğretmenlerden ve %43,6'sı sosyal çalışmacıdan destek aldıklarını ifade etmiştir (Çizelge 4.5). Sorun çözmeye ise başvurdukları kişiler arasında %61,8'i müdür, %47,3'ü ev anneleri ve yine %47,3'ü sosyal çalışmacılar yer almaktadır (Çizelge 4.6).

Çizelge 4.5. Kurumda En Çok Destek Aldıkları Kişiler

Kişiler	En çok destek aldıkları kişi*	
	n	%
Müdür	41	74.5
Ev annesi	31	56.4
Öğretmen	25	45.5
Sosyal çalışmacı	24	43.6
Müdür yardımcısı	20	36.4
Hemşire	16	29.1
Psikolog	16	29.1
Doktor	7	12.7

*Bu çizelgede katılımcılar birden fazla seçenek işaretlemişlerdir.

Çizelge 4.6. Kurumda Problem Çözmede Tercih Ettikleri Kişiler

Kişiler	Problem çözmede tercih ettikleri kişi*	
	n	%
Müdür	34	61.8
Ev annesi	26	47.3
Sosyal çalışmacı	26	47.3
Öğretmen	19	34.5
Psikolog	11	20.0
Müdür yardımcısı	10	18.2
Hemşire	9	16.4
Doktor	3	5.5

*Bu çizelgede katılımcılar birden fazla seçenek işaretlemişlerdir.

Çocukların gelecekteki akademik ve kişisel beklentileri arasında %80'i meslek sahibi olmak, %76,4'ü eğitimini tamamlamak ve %72,7'si sağlıklı yaşamak istemektedir (Çizelge 4.7).

Çizelge 4.7. Çocukların Akademik ve Kişisel Beklentileri

*Akademik beklentiler	n	%
Meslek sahibi olma	44	80.0
Eğitimi tamamlama	42	76.4
Mesleğinde ilerleme	39	70.9
*Kişisel beklentiler		
Sağlıklı yaşama	40	72.7
İyi arkadaşlar edinme	35	63.6
Spor yapma	34	61.8
Toplumda saygın biri olma	32	58.2
İyi bir maaş alma	30	54.5
Bir eve sahip olma	29	52.7
Yurt dışında yaşama	18	32.7
Büyük şehirde yaşama	13	23.6

*Bu çizelgede katılımcılar birden fazla seçenek işaretlemişlerdir.

Çocukların en çok keyif aldığı eğlence- kültür aktiviteleri %70,9 sinema, %65,5 yüzme, %65,5 spor faaliyetleri ve %56,4 tatil yer almaktadır (Çizelge 4.8).

Çizelge 4.8. Çocukların En Çok Keyif Aldığı Eğlence-Kültür Aktiviteleri

*Aktiviteler	n	%
Sinema	39	70.9
Spor faaliyetleri	36	65.5
Yüzmek	36	65.5
Geziler	31	56.4
Tatil	31	56.4
Paten	30	54.5
Kurs (halk oyunları, resim...)	28	50.9
Bisiklet	26	47.3
Lunapark	25	45.5
Bilgisayar -laptop	22	40.0
Oyun (playstation vb.)	19	34.5
Tiyatro	16	29.1
Balık tutma	15	27.3
Oyuncak	11	20.0

*Bu çizelgede katılımcılar birden fazla seçenek işaretlemişlerdir.

5. TARTIŞMA

Kurumda kalan çocukların %85,5'i kız çocuklarından oluşmaktadır. Yaş gruplarına göre dağılımları 8-12 yaşta %29,1 iken, 13-18 yaşta %69,1'dir ve bu 13-18 yaş grubu sadece kız çocuklarından oluşmaktadır. Bunun nedeni; 12 yaş üzeri erkek çocukları aile yanına döndürülmediyse, evlat edinilmediyse ya da koruyucu aile bakımı altına alınmadıysa 12 yaş sonrası yaşadığı yerden başka bir çocuk evleri sitesine ya da çocuk evlerine sevk edilmesinden kaynaklıdır. Kardeşi olan çocukların yarısından fazlası en az bir kardeşiyle aynı kurum içerisinde bakım hizmeti almaktadır. Bu çocuklar kurum içinde aynı evde yaşayabildiği gibi çocuk evleri sitesinde yer alan farklı evlerden birinde de yaşayabilmektedir. Kronik rahatsızlığı bulunan çocuk olmamasına rağmen %10,9'unda öğrenme güçlüğü şeklinde engel bulunmaktadır. Çocukların sadece %14,5'i ebeveynlerinden birini kaybetmiştir. Bu çocukların büyük çoğunluğunun ebeveynleri hayattadır ve koruma altına alınma nedenlerinden birini olan anne veya babasız olma koşulundan ziyade bu çocukların maruz kaldığı istismar ya da ihmal sorunu karşımıza çıkmaktadır.

Çocukların yarısından fazlası (%58,2) ailesiyle düzenli iletişim kurmaktadır. Fakat babaları hayatta olmasına (%98,2) rağmen baba ile iletişime hiç geçmeme sıklığı (%49,1), anne ile iletişime geçmeme sıklığından (%25,1) daha fazladır.

Babalarıyla iletişim kuramayan çocukların arkadaş alt ölçeği sosyal destek puan ortalamaları, görüşen çocuklara göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksektir ($p<0.5$). Ayrıca lise eğitimine devam etmekte olan çocukların arkadaş alt ölçeği sosyal destek puan ortalaması ilköğretim çağı çocuklarına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeydedir ($p<0.5$). Buna; ergenlik döneminde babalarından yeterince destek alamamaları ve ergenlerin dönem özelliklerine göre aynı yaş grubundaki arkadaşlarıyla daha çok iletişim kurmaları etki etmiştir. Yapılan başka bir çalışmada (n:87) da çocuklar babalarına göre anneleriyle daha fazla görüşmektedirler. Babalarıyla %5,6'sı sık görüşme, %10,2'si bazen görüşme yaptığını bildirdiği bir yetiştirme yurdunda kalan ergenlerin babalarıyla iletişimlerinin sınırlı olması bu çocukların kendilerini değerli hissetmelerini, güven duymalarını, sosyal destek kaynaklarını kullanabilmelerini etkilediği düşünülmektedir. Özellikle de ergenlik başlangıcında bulunan erkek çocuklarının baba rol modelini göremediğini bildirmektedir. Ayrıca bu çalışmada çoğunluğunun bildirdiği duygusal destek kaynağı arkadaşlarıdır (Aşık 2006). Yine farklı bir çalışmada da aynı sonuçlar elde edilmiştir: Yetiştirme yurdunda

kalan ergenlerin (n:70) yakınlarıyla görüşmede en az orana sahip olan kişi babaları (%37,3) olmuştur ve gereksinim duyduklarında (%64,2) daha çok arkadaşlarından duygusal destek aldıkları belirlenmiştir (Çetin 2004). Ergenlerin arkadaşlık ilişkilerinin anlamlı olmasında hem geçirdikleri döneme özgü bir davranıştan kaynaklanması hem de ailesinden desteğin azalmasıyla akranlarıyla kurum içinde bulunduğu etkileşim, birlikte geçirilen zamanın aile yanında geçiren zamandan fazla olması, kurum içerisinde belli düzenlerinin olması, etkinliklerin yer alması da arkadaş ilişkilerinin kuvvetlenmesini ve birbirlerinden alınan desteğin anlamlı olmasına neden olduğu düşünülmektedir.

Kendilerini “her zaman” yalnız hisseden çocukların arkadaş alt ölçeği puan ortalaması diğer çocuklara göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde düşüktür ($p<0.5$). Çocukların kendilerini yalnız hissetmelerine ailelerinden uzak olmaları, güvensizlik hissetmeleri ve bu duygular içerisinde kuruma uyum sağlamaya çalışmaları, başka çocuklar tarafından dışlanma ya da dışlanacağını düşünme sonucu iletişime geçememe gibi nedenler yol açabilmektedir. Ülkemizdeki bir ilde koruma altındaki çocukların gittikleri 13 okulda bulunan okul yöneticileriyle yapılan bir çalışmada; bu çocukların okullarda etiketlendiği, dışlandıkları ve sonuç olarak kendileri gibi olan çocuklara sığınarak gruplaşma oluşturdukları görüldüğü belirtilmiştir (İnce ve diğ. 2014).

Yetiştirme yurdunda yaşayan ergenlerle (n:104) yapılan araştırmada lisenin ilk yıllarında okuyan ergenlerin son sınıfında okuyanlara göre ve ebeveynlerinden birini ya da her ikisini kaybetmesine göre yalnızlık düzeylerinin yüksek olduğu belirlenmiştir ve bu da kendilerini güvensiz ve yalnız hissetmeleriyle ve kuruma uyum sağlama durumuyla ilişkilendirilmiştir (Kutlu 2005).

Ailesinden destek görmeyen çocuklar başkalarından sosyal destek arayışı içerisinde olmaktadır. Bu çocukların sosyal destek arayışında olmaları yaşam kalitelerini güçlendirmelerini sağlaması, yaşam mücadeleleri açısından önemli bir göstergedir (Yendork 2014). Yurtdışında kurum bakımında olup, ailelerinden destek alamayan çocukların arkadaş ve diğer önemli kişilerden destek alma olasılığı daha yüksek olarak belirtilmiştir. Kurumda kalanların aile dışı destek algıları daha güçlü olarak belirlenmiş olmasına rağmen kurumda kalmayanların aileden aldıkları desteğin daha güçlü olduğunu saptamıştır (Jameel ve diğ. 2015).

Babalarıyla iletişim kuramayan ya da uzun aralıklarla iletişim sağlayan çocukların öğretmen alt ölçeği puan ortalaması, yakın zamanda görüşen çocuklara göre istatistiksel olarak anlamlı yani daha yüksek bulunmuştur ($p<0.5$). Ayrıca lise düzeyinde

yer alan çocuklarda öğretmenlerden alınan destek puan ortalaması daha yüksek ($p<0.5$) olması ergenlerin stresle baş etmede yardım aldıkları kişiler arasında öğretmenlerini de dahil ettiğini göstermektedir. Kendilerini yalnız hissetmeme ile anlamlı istatistiksel fark oluşturması ($p<0.5$) bu çocukların toplumda kendilerine bir çevre oluşturup stresle baş etmede çevreden gelen yardımları kabullenmesiyle açıklanmaktadır. Alanyazında yapılan çalışmalarda ergenler öğretmenlerinin kendilerini anladıklarını düşündüklerinden sosyal destek algıları yüksek gelmektedir (Bayoğlu ve Puruçuoğlu 2010). Yetiştirme yurdunda kalan ergenlerle (n:87) yapılan diğer çalışmalarda da baba ile görüşme sıklığı anneden az olan durumlarda, ergenler duygusal desteklerini ya arkadaştan ya da kurum yetkilerinden biri olan öğretmenlerinden karşılamaya çalışmaktadır (Aşık 2006). Baba ile kurulamayan her iletişim sonucunda güvenebilecek dağ arayan ergenler kendilerini öğretmenlerine yakın görmektedirler.

Çocuklar kurumda en çok müdürden, sonra sırasıyla ev annelerinden, öğretmenlerinden, sosyal çalışmacılardan ve diğer kurum görevlilerinden destek aldıklarını ifade etmişlerdir. Sorun çözmede ise başvurdukları kişiler arasında ilk sırada yine müdür, daha sonra ev anneleri ve sosyal çalışmacılar gelmektedir. Kurum müdürünün hem destek alınan hem de sorun çözmede baş vurulanların ilk sırasında yer alması çocukların kurum içerisinde müdürle sürekli iletişim halinde bulunmasından, çocukların oyununa dahil olmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Çocuklar, sorun çözmede ev anneleri ile sosyal çalışmacılara eşit düzeyde başvururlarken hemşireden destek alma ya da sorun çözmede aktif olarak yardım almamaktadır. Bu da hemşirenin kurumda yaşayan çocukların sorunlarını çözmede ya da sosyal destek sağlama ve danışmanlık hizmeti yürütmedeki rollerinde diğer kurum yetkililerine göre daha az başvuru alan kişi olduğunu göstermektedir. Çocuk evleri ile ilgili yönetmelikte yer alan hemşirenin görevlerini rutin takip, tedavi, bakım ya da tarama ile sınırlandırılmasının etkilediği düşünülmektedir.

Ülkemizde daha çok yetiştirme yurdu ve çocuk yuvasında çalışmalar yapılmıştır. Koruma altındaki çocuklar için yaygınlaştırılmaya çalışılan çocuk evleri ya da çocuk evleri sitesinde henüz sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır. Genel olarak yapılan çalışmalarda çocuklara destek sağlama, danışmanlık yapma gibi birçok görevi olan hemşirelerin yeri çocukların gözünde diğer kurum yetkililerinin arasından bakıldığında çok küçük bir paya sahip olduğu görülmektedir. Şimdiye kadar yetiştirme yurtları, çocuk yuvaları, çocuk evlerinde yapılan hiçbir çalışmada hemşire ilk sırada yer almamaktadır, hatta en son

başvurulan kişiler arasındadır. Çalışmamızda ise hem destek alınan hem de sorunun çözümünde başvuru alan kişiler arasında sondan ikinci sırada bulunmaktadır.

Alan yazında yapılan birçok çalışmada yetiştirme yurdunda, yuvalarda kalan çocukların kurum yetkililerinden aldıkları destek, sorun çözmede başvurdukları kişiler değerlendirilmiştir. Bazı çalışmalarda kurumda ilk başvuru alan kişi arasında müdür yer alırken bazı kurumlarda öğretmenler ön plana çıkmaktadır. Bakırcı'nın (2014) yaptığı çalışmada; ilköğretimde yer alan çocukların %81,6'sı yurttaki idarecilerle ilişkilerini "demokratik ve arkadaşça" nitelendirirken, ortaöğretimdeki çocuklar bu orana %84 katılmıştır. Yine bu öğrencilerden (n:39) ilköğretimde olanların %81,1'i, ortaöğretimde olanların %79,2'si öğretmenleri için "demokratik ve arkadaşça" görüşlerini belirtmişlerdir. Çetin'in (2004) çalışmasında çocuklar arkadaşlarından sonra duygusal yardım aldıkları kişileri öğretmen, sosyal hizmet uzmanı, psikolog diye belirtmişlerdir. Şenocak'ın (2005) İstanbul'daki üç yetiştirme yurdunda yaptığı alan çalışmasında (n:156) en çok sevilen ya da sorunları çözmede tercih edilen kişiler öğretmen, müdür ve diğer kurum yetkilileri şeklinde sıralanmıştır. Özşahin'in (2012) yaptığı çalışmada (n:44) ise çocukların %63,6'sı yöneticiler tarafından sorunlarının çözüldüğünü düşünmektedir.

Çocuklar ailesi olarak gördükleri kurum yetkililerinden etkilenmektedirler. Çalışmamızda en çok destek aldıkları bu üç mesleğin çocuklar üzerinde oluşturduğu algıyla arkadaş ve öğretmen ilişkileri de anlam kazanmıştır. Kutlu'nun (2005) yürüttüğü bir çalışmada yetiştirme yurdundaki çalışanların davranışlarını koruyucu ve demokratik algılayıp çalışanlardan içtenlik, koşulsuz kabul, sevgi, ilgili davranma gören çocukların yalnızlık düzeyleri daha düşük ölçülmüştür. Kurumda çocukların sorunla karşılaştığında destek aldığı kişilerden birinin öğretmenleri olması aslında çocukların kaldığı her evin grup sorumlusunun öğretmenleri olmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Çocuklar sorunlarını kurum yetkilileri ile çözmeye çalışmaktadır. Tekelioğlu'nun (1993) yaptığı çalışmada çocukların (n:112) %22,3'ü sorunlarını öğretmen ve sosyal çalışmacı ile paylaşmaktadır. Bu çocuklar başkalarıyla rahat iletişim kuramama ya da çevre ile kısa süreli ilişkilerinin olması, problemlerini paylaşacak kimselerinin olmaması nedeniyle kendilerini yalnız hissederler.

Yurt dışında iki farklı yetiştirme yurdunda yapılan çalışmada; kurumda çalışanların karar alırken yurttaki çocukları da dahil ettiği ve çocukların özgüvenlerini geliştirerek yürütülen yönetimle; çocuklara kesin katı kuralların koyulduğu, yöneticilerin kararları kendilerinin aldığı kurumlardaki yönetim karşılaştırılmıştır ve çocukların davranışlarında

farklılıklar gözlenmiştir. Çocukların aktif olarak yer aldığı, fırsatlar tanınan ilk kurumdaki çocuklarda daha az davranış ve duygusal sorunlar, sosyal etkileşimlerinde daha az problemler görülmüştür (Wolff ve Fesseha 1998).

Ülkemizde “Çocuklar için Sosyal Desteği Değerlendirme Ölçek”ini kullanarak yapılan diğer çalışmalarda kurumda kalan çocukların cinsiyetlerine göre arkadaş ve öğretmenlerinden algıladıkları puan ortalamaları ya benzerlik göstermekte ya da çalışmamızda yer alan kurumdaki çocuklarda daha yüksek olarak ölçülmüştür. Yaptığımız çalışmada hem arkadaş alt ölçeği hem de öğretmen alt ölçeğinde cinsiyet faktörü istatistiksel olarak anlamlı olmamasına rağmen öğretmenden alınan sosyal destek puan ortalamaları hem kız hem de erkek çocukları için Salı ve Akyol’un yaptığı çalışmadaki çalışmayan kız ve erkeklerin öğretmenlerden algıladığı destekten yüksek olarak bulunmuştur (Salı ve Akyol 2014). Benzer şekilde çalışmamızda arkadaş alt ölçeğinde alınan sosyal destek puan ortalamaları hem kız hem de erkek çocukları da Şimşek’in yaptığı çalışmadaki ilköğretim okuluna devam eden ailesi yanında kalan kız ve erkek çocuklarından yüksek ölçülmüştür (Şimşek 2010). Ilgın’ın yaptığı çalışmada arkadaş alt ölçeğinden kızların aldığı puan çalışmamıza göre daha düşük fakat erkeklerin aldığı puan ortalaması ise daha yüksektir (Gökler 2007). Genel olarak bu veriler, kurum bakımında olan çocuklar ile kurum dışı yaşam süren çocukların arkadaş ve öğretmen sosyal destek algılarında farklılık olmadığını ve çocuk evleri sitesinin çocukların öğretmen ve arkadaş sosyal destek algılarını olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Ancak çalışma sınırlılığından kaynaklı olarak çocukların ailelerinden alınan sosyal destek ölçülememiştir ve eğer bu değerlendirme yapılabilsaydı kurum bakımdaki çocuklardaki ortalamaların daha düşük tespit edileceği tahmin edilmektedir.

Çocukların gelecekteki akademik ve kişisel beklentileri arasında %80’i meslek sahibi olmak, %76,4’ü eğitimini tamamlamak ve %72,7’si sağlıklı yaşamak istemektedir. Yapılan bir çalışmada çocukların %83’ü yüksek öğrenimine devam etmek istemektedir. Bunu meslek sahibi olma, statü kazanma gibi maddeler takip etmektedir (Demirbilek 2000). Doğru’nun (2008) yaptığı çalışmada çocukların %77,8’i eğitimlerine devam etmeyi hayata tutunmak olarak görmektedir. Gelecek kaygıları olan çocuklar bir mesleğe kendilerini yaslamak, ayakta kalabilmek istemektedir. Ergen olan çocuklar için meslek seçimi ergenlik sorunlarının yanına eklenen bir yük olarak gelmektedir. Bu çocuklar hem meslek seçmek hem de kendilerine verilen koruma zamanının kalması yaklaşırken yaptıkları

seçimlerle doğru adımlar atmaya çalışmaktadır. Bu çocukların doğru adımlar atabilmesi için doğru yolların gösterilmesi gerekir. İşte burada sosyal desteğin çocuklar için öneminin kaçılmaz olduğunu vurgulamak gerekir. Yurt dışında yapılan bir çalışmada; yaygın olarak ergenlerin adaptasyonunu olumlu yönde etkileyen bir değişken olarak görülen sosyal desteğin, genellikle okul başarısızlığı riski altındaki gençlerin yaşamlarında daha az bulunduğu belirtilmiştir (Richman ve diğ. 1998).

Çalışmada çocukların en çok keyif aldığı eğlence- kültür aktivitelerinin içerisinde sinema, yüzme, spor faaliyetleri ve tatil yer almaktadır. Öntaş'ın (1998) yaptığı araştırmada, çocuklar boş zamanlarını edilgen olarak değerlendirmektedir. Yani daha çok tv seyretme, müzik dinleme, arkadaşlarıyla bir araya gelme şeklinde geçirmektedir. Diğer çocuklarla birlikte yapılan sinemaya gitme, spor yapma gibi faaliyetler daha az yapıldığı tespit edilmiştir. Kaya'nın yaptığı bir çalışmada ise yetiştirme yurdunda kalan (n:820) çocukların 4'te 3'ü (%73,5) boş zamanı değerlendirme aktiviteleri yaptığını, kızların %37,7'sinin daha çok iç mekanlarda yapılan kitap okuma, müzik, resim, dans kurslarını tercih ederken erkeklerin %47,7'sinin daha çok iç ve dış mekanlarda yapılan futbol, masa tenisi, voleybol gibi takım sporlarını tercih ettiği belirlenmiştir ve bu çocukların yarıya yakını (%41,7) boş zaman değerlendirme etkinliklerine katılmanın insanlarla iletişim kurmayı, arkadaş edinmeyi sağladığını düşünmektedir. Bu çalışmada aynı zamanda boş zaman etkinliklerine katılmanın çocukların sosyalleşmesine büyük oranda etkilediği saptanmıştır (Kaya 2003). Yapılan başka bir yetiştirme yurdu çalışmasında ise çocukların (n:44) %50'si yurttan becerilerini geliştirecek bir ortamın mevcut olduğunu, %36,4'ü ise kısmen mevcut olduğunu düşünmektedir (Özşahin 2012). Tüm bu veriler kurum çalışanlarının çocuklara yapılan etkinlik ya da yönlendirilme durumlarını göstermektedir. Bu araştırmada, kurumda bulunan çocuklar sinemayı sık sık izlemekte, kurum yetkilileri de bazen ergen çocuklara izleyebilmeleri için sinema filmleri vermektedir. Bu nedenle sinema, çocukların eğlence aktiviteleri arasında en yaygın olanıdır. Bir yetiştirme yurdunda sporla ilgilenen ergenlerin toplam yaşam kalite puanları daha yüksek bulunurken depresyon puanları ise anlamlı düzeyde düşük tespit edilmiştir. Bu çocuklar haftada iki ve üzeri sürede sporla ilgilenen ya da bir spor takımının üyesi olan ergenlerin arkadaşlarıyla geçirdikleri süre daha fazla olmakta ve kendilerini daha başarılı hissetmektedirler (Çaman ve Özcebe 2011). Tüm bu aktiviteler, çocukların sosyal gelişimini desteklemektedir.

5.1. Sınırlılıklar

Çalışmada kullanılan ölçek, üç alt ölçekten oluşmaktadır: Çocukların aileleri, arkadaşları (yakın arkadaşlar ve sınıf arkadaşları) ve öğretmenlerinden aldıkları sosyal destek. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, aile alt ölçeğinde yer alan maddelerin çocukların ailelerini hatırlatması ve duygusal olarak etkilemesi nedeniyle uygulanmasına izin vermemiştir. Bu nedenle, araştırmada ölçeğin sadece arkadaş ve öğretmen alt ölçekleri kullanılmıştır. Çalışmamızda aile alt ölçeğinin çıkarılması önemli bir sınırlılıktır.

6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Çocukların ailelerinin olmaması ya da aileleriyle birlikte olmamaları sonucu aynı ortamı paylaştıkları arkadaşlarından, öğretmenlerinden ve kurum yetkililerinden sosyal destek görmekteyiz. Çocukların cinsiyetine, yaş gruplarına ve anne ile iletişim kurma sıklığına göre arkadaş alt ölçeği sosyal destek puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmazken ($p>0.5$); çocukların eğitim durumuna, baba ile iletişim kurma sıklığına ve kendilerini yalnız hissetme durumlarına göre arkadaş ve öğretmen alt ölçekleri sosyal destek puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p<0.5$). En çok müdürden destek alan çocukların hemşireden destek alma oranı çok düşüktür.

Yapılan çalışmanın sonuçlarıyla birlikte;

- Aile yanı bakımı sağlanamayanlar için yeni oluşturulan kurum bakım hizmetlerinden biri olan çocuk evleri sitesi, çocukların sosyalleşmesini olumlu yönde etkilemektedir. Bu uygulamanın devamlılığı çocukların sosyal gelişimi açısından önem taşımaktadır.
- Korunma ihtiyacı olan çocuklar için oluşturulan yeni bakım hizmetleri modelleri olan çocuk evleri siteleri ya da çocuk evleri hakkında toplumun bilgilendirilmesi sağlanmalı,
- Çocukların bireysel yetenekleri doğrultusunda düzenli olarak spor faaliyetlerine katılmaları sağlanmalı,
- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bağlı Çocuk Hizmetleri Müdürlüğü kapsamındaki kurumlarda çalışan hemşirelere çocukların gelişim özelliklerine göre sosyal destek kaynaklarını geliştirmeye ve bu kaynakları arttırmaya ilişkin hizmet içi eğitimler, programlar verilmelidir.
- Hemşireler, kuruma kayıt yapılan her çocuğun sosyal becerileri ve gelişim özellikleri açısından değerlendirip çocuğu kişisel özelliklerine ve yeteneklerine göre sosyal desteğini arttırabileceği alanlara yönlendirmeli,
- Hemşireler, çocukların sosyal destek kaynaklarına ulaşılmasında kurum yetkilileriyle işbirliği içinde olunmalıdır.

KAYNAKLAR

- Akman B. Korunmaya Muhtaç Çocuklarla Ailesi ile Yaşayan Çocukların Kavram Gelişiminin Hazır Bulunuşluk Düzeylerinin Karşılaştırılması. Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi,2002: 13(1);74-85.
- Akyol S.U. Boşanmış ve Boşanmamış Aileye Sahip Ergenlerin Yalnızlık, Yaşam Doyumu, Sosyal Destek ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Rehberlik ve Psikolojik Danışma Bilim Dalı. Denizli.2013.
- Akyüz E. Medeni Kanun İle Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu Açısından Korunmaya Muhtaç Çocuklar. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi,1987;20(1):11-20.
- Alorania O.I, Alradaydehb M.F. Spiritual well-being, perceived social support, and life satisfaction among university students.International Journal of Adolescence and Youth, 2017;1-8. (Online) Journal homepage: <http://www.tandfonline.com/loi/rady20>
- Ardahan M. Sosyal Destek ve Hemşirelik. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi,2006;9(2):68-75.
- ASPB. 2016 yılı Faaliyet Raporu. Çocuk Hizmetleri.2016: 75-92. <http://cocukhizmetleri.aile.gov.tr>
- ASPB.Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü. Aralık 2016 İstatistikleri. Erişim: 10.05.2018a <http://cocukhizmetleri.aile.gov.tr>
- ASPB.Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü. Aralık 2017 İstatistikleri. Erişim: 10.04.2018b <http://cocukhizmetleri.aile.gov.tr>
- ASPB. Adalet Bakanlığı. Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu. Türk Adalet Akademisi. UNICEF Türkiye. Çocuk Koruma Hizmetlerinde Koordinasyon Strateji Belgesi 2014-2019. Aralık.2013. Ankara.
- Aşık E. Yetiştirme Yurdunda Kalan Gençlerin Ergenlik Sorunları Ve Baş Etmeleri. Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Bolu, 2006.
- Avrupa Konseyi. Vahşi Web Ormanından Geçiş. Öğretmen El Kitabı.2010. www.wildwebwoods.org
- Aydemir S.E. Otizmlı Çocukların Ebeveynlerinin Evlilik Uyumlarının, Başa Çıkma Stratejilerinin ve Sosyal Destek Algılarının İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İzmir, 2015.
- Bakırcı M. Yetiştirme Yurdunda Kalan Çocukların Eğitim Problemleri - Değerler Eğitimi İle İlişkili Bir Değerlendirme. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2014;14(1):75-106.
- Başer H. Çocuk Refahı Alanında Yeni Hizmet Modeli “Çocuk Evleri”. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Sosyal Hizmet Anabilim Dalı. Konya,,2013.
- Bayoğlu A.S, Purutçuoğlu E. Yetiştirme Yurdunda Kalan Ergenlerin Gelecek Beklentileri ve Sosyal Destek Algıları. Kriz Dergisi. 2010;18(1); 27-39.
- Bıyıklı L. Korunmaya Muhtaç Çocuklar ve S.O.S. Çocuk Köyleri. Özel Eğitim Dergisi,1995; 2(1) :3-10.
- Birch D.A. Identifying Sources of Sociaol Support. Journal of School Health, 1998;68(4):159-161.
- Boldwin L. A. Theories of Child Development. John Willey and Sons, Inc. New York. 1967
- Büyükkaragöz Ş. Aile İçi Demokrasi ve Eğitim. Aile Kurultayı: Değişim Sürecinde Aile; Toplumsal Katılım ve Demokratik Değerler. Ankara, Kasım1994
- Caplan G. Support systems and community mental health: Lectures on conceptual development. Behav Public. New York, 1974.

- Cobb S. Social Support as a Moderator of Life Stress. *Psychosomatic Medicine*,1976;38(5):300-314.
- Cohen S, Wills T.A. Stress, Social Support and the Buffering Hypothesis. *Psychological Bulletin*, 1985;98 (2): 310-357.
- Çakır Y, Palabıyıkloğlu R. Gençlerde Sosyal Destek- Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması. *Kriz Dergisi*,1997;5(1):15-24.
- Çaman (Karadağ) Ö. Özcebe H. Ankara’da Yetiştirme Yurtlarında Yaşayan Ergenler: Ruhsal Belirtileri, Fiziksel Etkinlik Düzeyi ve İlişkili Etkenler. *Türk Psikiyatri Dergisi* 2011;22(2):93-103.
- Çetin H. Yetiştirme Yurtlarındaki Adölesanların Benlik Saygıları ve Psikolojik Belirtileri. Doktora tezi. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Ankara, 2004.
- Çocuk Destek Merkezleri. Aile ve Sosyal Politika Bakanlığı. Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü. 2015. Erişim:11.04.2018 <http://cocukhizmetleri.aile.gov.tr>
- Çocuk Hakları. Avrupa Konseyi. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi.1989.
- Çocuk Hizmetleri. Çocuk Haklarına Dair Sözleşmeye Ek Çocuk Satışı, Fahışeliği ve Pornografisine İlişkin İhtiyari Protokolü İlk Ülke Raporu. Erişim:21.03.2018. <http://cocukhizmetleri.aile.gov.tr>
- Çocuk Koruma Kanunu. 5395 sayılı kanun. Resmi gazetede yayınlandığı tarih: 15.7.2005 Sayı: 25876 Tertip:5 Cilt:44 <http://cocukhizmetleri.aile.gov.tr>
- Çocuk Yuvaları Yönetmeliği.Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. Resmi gazetede yayınlandığı Tarih: 07.01.1999. sayı:23576. Erişim:4.4.2018. <http://cocukhizmetleri.aile.gov.tr>
- Dağhan ř. “Halk Sağlığı Hemşireliği Felsefesiyle Hemşire Olmak” Anlamı Nedir? Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi, 2017;10(2):107-112.
- Demirbilek S. Korunmaya Muhtaç Gençlerin Topluma Kazandırılmasında Yetiştirme Yurtları. Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve idari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2000;15(2):137-152.
- Doğru (Saygı)E. Türkiye’de Sosyal Politika Uygulamaları Ve Kimsesiz Çocuklar: Yetiştirme Yurtlarında Kalan Çocuklar Üzerine Sosyolojik Bir inceleme. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Eskişehir, 2008.
- Dubow E.F, Ullman D.G. Assessing Social Support in Elementary School Children: The Survey of Children's Social Support. *J Clin Child Psychol* .1989;18(1): 52-64.
- Elmacı D. Günümüzün Yetim Kalan Kuruluşları: Yetiştirme Yurtları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2010; 8(4):949-970.
- Eker D, Arkar H. Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği’nin Faktör Yapısı, Geçerlik ve Güvenirliği. *Türk Psikoloji Dergisi*.1995;10(34);45-55.
- Ergül ř. Halk Sağlığı Hemşireliği’nin Dünü, Bugünü ve Geleceği. Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi,2005;21(1):157-166
- Evlat Edinme Yönergesi. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. 1983. Erişim:10.04.2018. <http://cocukhizmetleri.aile.gov.tr/data/544e26d9369dc318044059b0/Evlata%20Edindirme%20Y%20C3%B6nergesi.pdf>
- Fırat N.Yurtta ve Ailesinin Yanında Kalan Öğrencilerin Sosyal Destek Düzeyleri ve Stresle Başa Çıkma Düzeylerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Tokat,2015
- Genelge. Çocuk Evleri Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliği Uygulanması Hakkında Genelge.14 şubat 2011. Erişim:20.06.2018<http://cocukhizmetleri.aile.gov.tr>

- Gökler I. Çocuk ve Ergenler için Sosyal Destek Değerlendirme Ölçeği Türkçe Formunun Uyarlama Çalışması: Faktör Yapısı, Geçerlik ve Güvenirliği. Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi,2007;14(2):90-99.
- Güçray S. Matemli Aile Bireylerine Psikolojik Yardım. Aile Kurultayı: Değişim Sürecinde Aile; Toplumsal Katılım ve Demokratik Değerler. Ankara,Kasım1994.
- Güzel H. Psikiyatrik Yardım Alan Ergenlerin Sosyal Destek Algıları ve Bunu Etkileyen Etmenler. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim dalı. Yüksek Lisans Tezi. Ankara, 2005.
- Hemşirelik Yönetmeliği. Çalışılan Birim/Servis/Ünite/Alanlara Göre Hemşirelerin Görev, Yetki ve Sorumlulukları. Hemşirelik Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. Resmi Gazete Tarih:19.04.2011sayı:27910. <http://www.turkhemsirelerderneği.org.tr>
- House J. Work Stress and Social Support. University of Michigan. Addison Wesley Publishing Company.1981.
- ILO. Global estimates of child labour: Results and trends, 2012-2016. Geneva.2017.
- İnan Şengün F, Üstün B, Bademli K.Türkiye’de Kuram/Model Dayalı Hemşirelik Araştırmalarının İncelenmesi. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 2013;(16)2: 132-139.
- İnce Z, Kasapoğlu A,Sezek S. Korunmaya Muhtaç Kimsesiz Çocukların Devam Ettikleri Okulların Yöneticilerinin Bu Çocukların Sorunlarına Ve Sorunların Çözümlerine Yönelik Mesleki Donanımları. Eğitim Bilimleri Dergisi,2014;39: 91-119.
- Jameel S.N, Shah S.A, Ganaie S.A. Perceived Social Support and Resilience among Orphans: A Systematic Review. The International Journal of Indian Psychology.2015;3(1):77-82.
- Kaşıkçı M, Çoban G, Ünsal A. ve diğ. Üniversite Son Sınıf Öğrencilerinde Aileden ve Arkadaştan Algılanan Sosyal Destek ve Benlik Saygısı. İstanbul Üniversitesi Florence Nigthingale Hemşirelik Dergisi,2009;17(3):158-165.
- Kaya S. Yetiştirme Yurtlarında Kalan Gençlerin Boş Zaman Değerlendirme Eğilimi ve Etkinliklerin Sosyalleşmeye Etkisi. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. 2003.
- Khorshid L , G.Aslan G. Hemşirelik ve Sosyal Desteğin Önemi.*DİRİM*,2006;81(1):182-188.
- Koruncuk. Çocuk köylerimiz. Resmi internet sitesi. Erişim: 28.03.2018 <http://www.koruncuk.org/>
- Korunmaya Muhtaç Çocukların İşe Yerleştirilmesine İlişkin Tüzük. Aile ve Sosyal Politika Bakanlığı. Tüzük no:2828. Resmi gazetede yayınlandığı Tarih: 2.3.1995 Sayı:22218 Erişim: 10.04.2018 <http://cocukhizmetleri.aile.gov.tr>
- Koruyucu Aile Resmi İnternet Sitesi. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. Erişim: 26.03.2018 <http://www.koruyucu.aile.gov.tr/illere-gore-koruyucu-aile-istatistikleri>
- Kurt Özdemir E.Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Destek Algılarıyla İlgili Olarak Sınav Kaygısı ve Umutsuzluk Düzeylerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji Bilim Dalı.2017.
- Kutlu M. Yetiştirme Yurdu Yaşantısı Geçiren Lise Öğrencilerinin Yalnızlık Düzeyleri. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi.2005;3(24):89-109.
- Küçükşen K, Şener M.M, Tekin H.H ve diğ. Madde Bağımlısı Bireylerde Aile İşlevselliği ve Sosyal Destek Algısı. The Journal of Academic Social Science Studies,2016;53:199-212.
- Langford C.P , Bowsher J , Maloney J.P. ve diğ. Social support:a conceptual analysis. Journal of Advanced Nursing, 1997;25(1):95-100.

Malecki C.K, Demary M.K. Measuring Perceived Social Support: Development of the Child and Adolescent Social Support Scale(CASSS). *Psychology in Schools*, 2002; 39(1):1-18.

Mutlu Yuva Resmi İnternet Sitesi. Mutlu Yuva Mutlu Yaşam Derneği. Erişim:29.04.2018. <http://www.mutluyuva.org/>

Öntaş (Cankurtaran) Ö. Kurum Bakımı Deneyimi Olan Genç Yetişkinlerin Sosyal Destek Sistemleri ve Ruh Sağlığı Durumları. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara,1998.

Özşahin 2012. Korunmaya Muhtaç Çocuklar: Trabzon İli Örneği Üzerine Bir Alan Araştırması. Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Programı. Yüksek Lisans Tezi. Trabzon. 2012.

Öztürk M, Ünal V. Yetiştirme Yurdundan Ayrılanların Sosyalleşme ve Toplumla Bütünleşme Durumları (Sivas Örneği). *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*. 2015; 16(1): 119-134.

Petrowski N, Cappa C, Gross P. Estimating the Number of Children in Formal Alternative Care: Challenges and Results. *Child Abuse & Neglect*, 2017;70:388-398.

Pınar Ş, Tel H. İlköğretim 4.-7. Sınıf Öğrencilerinin Depresyon Düzeyleri ile Sosyal Destek Algıları Arasındaki İlişki. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*,2012;19(2):69-80.

Richman J.M, Rosenfeld L.B, Bowen G. L. Social Support for Adolescents at Risk of School Failure. *Soc Work*, 1998; 43(4); 309-323.

Rudd M.D. Social Support and Suicide. *Psychological Reports*,1993; 72: 201-202.

Salı G, Akyol A. Çalışan ve Çalışmayan Çocukların Cinsiyetlerine Göre Arkadaşlık İlişkileri Sosyal Destek Algıları ve Mükemmeliyetçiliklerinin İncelenmesi. *Eğitim ve Bilim*. 2014;39(173):208-221.

SHÇEK Genel Müdürlüğü Çocuk Evleri Çalışma Usul ve Esasları Hakkındaki Yönetmelik. Tarih: 05.10.2008 Sayı: 27015 Erişim:29.04.2018. <http://cocukhizmetleri.aile.gov.tr>

SOS Children's Villages International. International Annual Report 2016. Financial Report. https://www.sos-childrensvillages.org/getmedia/b0a2f90f-8193-46a1-90f7-11162046d660/SOS_International-Annual-Report-2016.pdf

Sosyal Hizmetler Kanunu. 2828 sayılı kanun. Resmi gazetede yayınlandığı tarih:27.05.1983. Sayı: 18059.Tertip: 5 Cilt: 22 Sayfa:355<http://cocukhizmetleri.aile.gov.tr>

Şenocak H. Korunmaya Muhtaç Çocuklar: İstanbul Yetiştirme Yurtları Üzerine Bir Alan Araştırması. Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi Ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı. İstanbul, 2005.

Şimşek D. Yatılı ilköğretim Bölge Okulu ve Ailesi Yanında Kalan Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Akran İlişkileri, Sosyal Destek Algıları ve Yaşam Doyumlarının İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Adana, 2010.

Tekelioğlu (Yılğör) F. Yetiştirme Yurdunda Yaşayan 13-17 Yaş Grubu Okuyan Gençler ile Aileleri Yanında Yaşayan ve Okuyan Aynı Yaş Grubundaki Gençlerin Ergenlik Problemlerinin Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. İstanbul, 1993.

Tercanlı N. Hemşirelerin Algıladıkları Sosyal Destek ile Problem Çözme Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı. 2011

TUİK. İstatistiklerle Çocuk, 2017. Haber Bülteni. Tarih: 18.04.2018. Sayı: 27596.

Tüzük. Korunmaya Muhtaç Çocukların İşe Yerleştirilmesine İlişkin Tüzük. Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi:02/03/1995 No:22218. Erişim:24.04.2018<http://cocukhizmetleri.aile.gov.tr>

- UNICEF. A Fair Chance for Every Child. The State of the World's Children .2016.
- UNICEF. Is Every Child Counted? Status of data for children in the SDGs. March 2017. www.data.unicef.org.
- Ünsal A. Hemşireliğin Dört Temel Kavramı: İnsan, Çevre, Sağlık&Hastalık, Hemşirelik. Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi,2017;1(1):11-25.
- Wang X. Subjective well-being associated with size of social network and social support of elderly. Journal of Health Psychology,2016; 21(6):1037–1042.
- Whatley S.L, Clopton J.R. Social Support and Suicidal İdeation in College Students. Psychological Reports,1992;71:1123-1128.
- Wolff P.H, Fesseha G. The Orphans of Eritrea: Are Orphanages Part of the Problem or Part of the Solution? *American Journal of Psychiatry*.1998;155(10):1319-1324.
- Yardımcı F, Başbakkal Z. Çocuk-Ergen Sosyal Destek Ölçeği'nin Türkiye'deki Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 2009; 12(2):41-50.
- Yazıcı E. Korunmaya Muhtaç Çocuklar ve Çocuk Evleri. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,2012;9(18): 499-525.
- Yendork J.S. The Psychological Functioning And Experiences Following Placement In Orphanages: An Exploratory Study Of Orphanhood In Accra, Ghana. The degree of Doctor of Philosophy (Psychology) in the Faculty of Arts and Social Sciences at Stellenbosch University. 2014.
- Yetiştirme Yurtları Yönetmeliği. Yetiştirme Yurtlarının Kuruluş ve İşleyişine İlişkin Yönetmelik. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. Resmi gazetede yayımlandığı Tarih: 13.11. 1995. Sayı:22462. Erişim:4.4.2018 <http://cocukhizmetleri.aile.gov.tr>
- Yıldırım İ. Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin Geliştirilmesi, Güvenirliği ve Geçerliği. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,1997; (13): 81-87.
- Yıldırım İ. Akademik Başarı Düzeyleri Farklı Olan Lise Öğrencilerinin Bazı Değişkenlere Göre Sosyal Destek Düzeyleri. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi,1998;10(2):33-45.
- Yolcuoğlu İ.G. Türkiye'de Çocuk Koruma Sisteminin Genel Olarak Değerlendirilmesi. Aile ve Toplum Eğitim Kültür Araştırma Dergisi,2009;5(18):43-57.
- Zevkliler A. Türk Hukukunda Korunmaya Muhtaç Çocuklar. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,1968;25(1):173-236.

ÖZGEÇMİŞ

1. Bireysel Bilgiler

- Adı Soyadı : Ünzile Şen Davulcu
- Doğum yeri ve tarihi : Harmanlı/Bulgaristan- 14.07.1987
- Uyuşuğu : T.C.
- Medeni Durumu: Evli
- Çalıştığı kurum : Çalışmıyor
- İletişim Adresi: Osman Yılmaz Mah. 643 Sok. Çınar Apt. No:7 D:13 Gebze/Kocaeli
- Telefonu: 05369259248

2. Eğitimi

2001-2005 Hereke Süper Lisesi

2005-2009 Kocaeli Üniversitesi Sağlık Yüksek Okulu-Hemşirelik bölümü

Yabancı dili

-İngilizce

3. Mesleki Deneyimi

2010-2013 İstanbul Çapa Tıp Fakültesi Hastanesi-Travma ve Acil Cerrahi Servisi

2013-2015 Gebze Özel Medikalpark Hastanesi- Genel Yoğun Bakım Servisi

4. Üye Olduğu Bilimsel Kuruluşlar

Türk Hemşireler Derneği

5. Bilimsel Etkinlikler

Özkan Ö, Koçyiğit Z, Şen Ü. Özel Hastanede Çalışan Hemşirelerin Algılanan İş ve Gelir Güvencesizliği ile Çalışma Koşulları. Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi. 2013;2(1):15-25.

Özkan Ö, Koçyiğit Z, Şen Ü, Acarlar K, Özkan BM. Özel Hastanede Çalışan Hemşirelerin Çalışma Koşulları. Çalışma Yaşamı ve Hemşirelik Sempozyumu. 2010. Ankara.

Koçyiğit Z, Şen Ü, Hamzaoğlu O. Kocaeli Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik ve Ebelik Öğrencilerinin Ötanaziyle İlgili Görüşleri. 15.Ulusal Halk Sağlığı Kongresi. 2012,Bursa.

Karar Bilgileri	Karar No: KÜ GOKAEK 2018/24 Proje No: 2017/363 Tarih: 2/1/2018
	Yrd. Doç. Dr. Kader MERT sorumluluğunda yapılan ve yukarıda bilgileri verilen araştırma başvuru dosyası ve ilgili belgeler, araştırmanın gerekçesi, amacı, yaklaşım ve yöntemleri, gönüllüler için beklenen yarar ve riskler dikkate alınarak değerlendirilmiş ve araştırmanın ilgili protokol doğrultusunda belirtilen merkezlerde yürütülmesi etik açıdan, ☒ Uygun bulunmuştur. ☐ Eksikliklerin tamamlanması koşulu ile uygun bulunmuştur.* ☐ Uygun bulunmamıştır.*

Dayanakları	Hasta Hakları Yönetmeliği (01.08.1998/23420); Biyoloji ve Tıbbın Uygulanması Bakımından İnsan Hakları ve İnsan Haysiyetinin Korunması Sözleşmesi; İnsan Hakları ve Biyotıp Sözleşmesinin Uygun Bulunduğuna Dair Kanun (09.12.2003/25311); Biyotıp Araştırmalarına İlişkin İnsan Hakları ve Biyotıp Sözleşmesine Ek Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun (29.03.2011/27899); İlaç ve Biyolojik Ürünlerin Klinik Araştırmaları Hakkında Yönetmelik (13.04.2013/28617); Tıbbi Cihaz Klinik Araştırmaları Yönetmeliği (06.09.2014/29111); Dünya Tıp Birliği Helsinki Bildirgesi; İyi Klinik Uygulamaları Kılavuzu; Türk Tabipleri Birliği Hekimlik Meslek Etiği Kuralları; Türk Tabipleri Birliği Araştırma Etiği Bildirgesi
-------------	--

Etik Kurul Üyeleri

Unvanı/Adı/Soyadı	Uzmanlık Alanı	Kurumu	Cinsiyet		Araştırma ile İlişki		Toplantıda Bulunma		İmza
			E	K	E	H	E	H	
Prof. Dr. Kadir Babaoğlu Başkan	Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları	Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi	☒	☐	☐	☐	☐	☐	
Prof. Dr. İ. Erdem Okay Üye	Genel Cerrahi	Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi	☒	☐	☐	☐	☐	☐	
Prof. Dr. Haluk Emre Özel Üye	Restoratif Diş Tedavisi	Kocaeli Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi	☒	☐	☐	☐	☐	☐	
Prof. Dr. Özlem Yıldız Gündoğdu Üye	Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları	Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi	☐	☒	☐	☐	☐	☐	
Doç. Dr. Canan Baydemir Üye	Biyostatistik	Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi	☐	☒	☐	☐	☐	☐	
Doç. Dr. Semil Selcen Göçmez Üye	Farmakoloji	Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi	☐	☒	☐	☐	☐	☐	
Doç. Dr. Yusufhan Yazır Üye	Histoloji ve Embriyoloji	Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi	☒	☐	☐	☐	☐	☐	
Yrd. Doç. Dr. Aslıhan Akpınar Raportör	Tıp Tarihi ve Etik	Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi	☐	☒	☐	☐	☐	☐	
Yrd. Doç. Dr. Ceyla Eraldemir Üye	Biyokimya	Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi	☐	☒	☐	☐	☐	☐	

* Gerekçe ve öneriler:

KÜ Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu Onay Formu

Belge Kodu	Rev. Tarihi / No.su:	Sayfa
Onay formu	16.10.2017/KOGOEK01.2	2/2

Ek2. Kurum izni

T.C.
AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI
Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanlığı

Sayı : 94952863-605.01-E.47599
Konu : Ünzile ŞEN DAVULCU

27/04/2018

MÜSTEŞARLIK MAKAMINA

Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 20.04.2018 tarih ve E.45295 sayılı yazısı ile Kocaeli Üniversitesi Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Ünzile ŞEN DAVULCU "Çocuk Evleri Sitesinde Kalan Çocukların Algıladıkları Sosyal Destek ve Beklentileri" konulu araştırma çalışmasını Kocaeli Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğüne bağlı Çayırova Çocuk Evleri Sitesi Müdürlüğünde uygulama talebinde bulunmuştur.

Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 20.04.2018 tarih ve E.45295 sayılı yazısı ile olumlu değerlendirildiği bildirilen söz konusu araştırmanın 30/10/2018 tarihine kadar İl Müdürlüğü koordinesinde, kuruluş müdürlüğü gözetim ve denetiminde, günlük işleyişi aksatmadan, çocukların kişilik hakları ve güvenlikleri gözetilerek, ses-görüntü kaydı alınmaksızın, iş akışını aksatmayacak şekilde gönüllülük esası çerçevesinde araştırma sonuçlarının herhangi bir yerde yayınlanmadan önce Kurum izni alınması ve araştırma bitiminde birer örneğinin Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğüne ve Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanlığına gönderilmesi koşulları ile gerçekleştirilmesi hususunu;

Olurlarınıza arz ederim.

Abdülkerim GÜN
Daire Başkanı V.

O L U R
27/04/2018

Ayşe ERGEZEN
Müsteşar Yardımcısı V.

EK :
1- Yazı

*Bu belge elektronik imzalıdır. İnzale suretinin aslını görmek için <https://bys.aile.gov.tr/EvrakDogrulama> adresine girerek (Nu)jCTp-pFKpca-XANwbU-cihrTX-XAGDE1g4 kodunu yazınız.

Ek3. Demografik soru formu

Anket no:

1.Çocuğun kardeşi var mı? 1. Evet () 2. Hayır () 3. Bilinmiyor ()

2.Çocuğun kardeşi varsa sayısı :

3.Kardeşi varsa kardeşi/kardeşleri ile aynı yerde kalma durumu

1.Evet() 2.Hayır()

4.Kronik hastalığı var mı?

1.Hayır () 2.Evet() (Açıklayınız).....

5. Herhangi bir engel durumu var mı? 1. Evet () 2. Hayır ()

Cevabınız evet ise Engel durumunu açıklayınız.....

6.Anne ve babanın hayatta olma durumu:

1.Her ikisi de sağ () 2.Sadece anne sağ () 3.Sadece baba sağ ()

4.Her ikisi de ölmüş () 5.Durumunu bilmeyen ()

7. Çocuğun ailesi ile ilişki nasıl?

1.İlişki düzenli() 2.İlişki düzenli değil ama devam ediyor() 3.İlişki yok()

8. Çocuğun annesi ile iletişim kurma sıklığı nasıl?

1.Hiç () 2.Haftada bir() 3.İki haftada bir() 4.Ayda bir() 5.Daha uzun sürede()

9. Çocuğun babası ile iletişim kurma sıklığı nasıl?

1.Hiç() 2.Haftada bir() 3.İki haftada bir () 4.Ayda bir() 5.Daha uzun sürede()

Ek4. Gelecek beklentileri soru formu

Değerli Çocuklar,

Araştırmanın amacı sizlerin sosyal destek algılarını ve beklentilerinizi değerlendirmektir. Çalışmaya katılmak gönüllülük esasına dayalıdır. Araştırma sonuçları toplu olarak değerlendirilecektir. Araştırmaya katıldığınız ve değerli katkılarınız için çok teşekkür ederim.

Ünzile Şen Davulcu

Kocaeli Üniversitesi Halk Sağlığı Hemşireliği

Yüksek Lisans Öğrencisi

Anket No:

1. Kendinizi yalnız hissediyor musunuz? 1.Hiç() 2.Bazen() 3.Sık sık() 4.Her zaman()

2. Kurumda en çok size destek olan kişi/kişiler kimdir? (Birden fazla işaretleyebilirsiniz.)

Müdür () Müdür yardımcısı() Sosyal Hizmet Uzmanı() Psikolog() Doktor() Hemşire()
Ev anneleri() Öğretmen() Diğer()Yazınız.....

3. Sorunlarınızı çözmeye tercih ettiğiniz kişi/kişiler kimdir? (Birden fazla işaretleyebilirsiniz.)

Müdür () Müdür yardımcısı() Sosyal Hizmet Uzmanı() Psikolog() Doktor() Hemşire()
Ev anneleri() Öğretmen() Diğer ()Yazınız.....

4. En çok olmasını istediğiniz akademik ve kişisel beklentileriniz nedir/nelerdir?

(Birden fazla işaretleyebilirsiniz.)

☐ Eğitimi tamamlamak	☐ Büyük şehirde yaşamak	☐ Yurtdışında yaşamak
☐ Meslek sahibi olmak	☐ İyi bir maaş almak	☐ Mesleğimde ilerlemek
☐ Bir eve sahip olmak	☐ İyi arkadaşlar edinmek	☐ Sağlıklı yaşamak
☐ Spor yapmak	☐ Toplumda saygın biri olmak	
☐ Diğer (Yazınız).....		

5. En çok keyif aldığınız eğlence-kültür aktiviteleri nedir/nelerdir?

(Birden fazla işaretleyebilirsiniz.)

☐ Bisiklet	☐ Bilgisayar-laptop	☐ Geziler
☐ Paten	☐ Tatil	☐ Yüzmek
☐ Lunapark	☐ Balık tutmak	☐ Spor faaliyetleri
☐ Sinema	☐ Tiyatro	☐ Oyun (playstation vb.)
☐ Oyuncak	☐ Kurs (halk oyunları, resim, ebru sanatı vb.)	
☐ Diğer(Yazınız)		

Ek5. ÇOCUKLAR İÇİN SOSYAL DESTEĞİ DEĞERLENDİRME

Arkadaş Alt ölçeği ve Öğretmen Alt Ölçekleri

Değerli çocuklar,

Bu çalışmada; sizin ve yakın çevrenizle iletişiminizde algıladığınız sosyal desteğin değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Soruları cevaplarken **gerçekten** ne hissediyorsanız, soruların altındaki boşluklardan size uygun olanı işaretleyiniz. Çalışmaya verdiğiniz katkı ve katılım için teşekkür ederiz.

Anket No:

Cinsiyet : 1.Kız() 2. Erkek()

Yaşı:.....

Sınıfı:.....

Arkadaş Alt Ölçek Maddeleri

- Bazı çocuklar arkadaşları tarafından dışlandıklarını hissederler, ama bazı çocuklar böyle hissetmezler. Sen, arkadaşların tarafından dışlandığını hisseder misin?

Her zaman	Çoğu zaman	Bazen	Nadiren	Hiçbir zaman
()	()	()	()	()

- Bazı çocuklar arkadaşları tarafından çok sevilir, ama bazı çocuklar o kadar sevilmezler. Sen, arkadaşların tarafından sevilir misin?

Her zaman	Çoğu zaman	Bazen	Nadiren	Hiçbir zaman
()	()	()	()	()

- Bazı çocukların arkadaşları onlara sataşır ya da takılır, ama bazı çocukların arkadaşları böyle yapmaz. Senin arkadaşların sana sataşır ya da takılırlar mı?

Her zaman	Çoğu zaman	Bazen	Nadiren	Hiçbir zaman
()	()	()	()	()

- Bazı çocukların arkadaşları, onlarla alay eder, ama bazı çocukların arkadaşları böyle yapmaz. Senin arkadaşların, seninle alay ederler mi?

Her zaman	Çoğu zaman	Bazen	Nadiren	Hiçbir zaman
()	()	()	()	()

- Bazı çocukların arkadaşları, onların düşüncelerini dinlemekten hoşlanırlar; ama bazı çocukların arkadaşları bundan hoşlanmaz. Arkadaşların, senin düşüncelerini dinlemekten hoşlanırlar mı?

Her zaman	Çoğu zaman	Bazen	Nadiren	Hiçbir zaman
()	()	()	()	()

- **Bazı çocuklar ve arkadaşları, birbirleri için pek çok şey yaparlar; ama bazı çocuklar ve arkadaşları bunu yapmazlar. Sen ve arkadaşların birbiriniz için çok şey yapar mısınız?**
Her zaman Çoğu zaman Bazen Nadiren Hiçbir zaman
() () () () ()
- **Bazı çocuklar kendilerini arkadaşlarına çok yakın hissederler; ama bazı çocuklar böyle hissetmez. Sen kendini arkadaşlarına çok yakın hisseder misin?**
Her zaman Çoğu zaman Bazen Nadiren Hiçbir zaman
() () () () ()
- **Bazı çocuklar, sorunları olduğunda yardım ya da öneri almak için arkadaşlarına güvenebilir; ama bazı çocuklar arkadaşlarına güvenemez. Sen, sorunların olduğunda yardım ya da öneri almak arkadaşlarına güvenebilir misin?**
Her zaman Çoğu zaman Bazen Nadiren Hiçbir zaman
() () () () ()
- **Bazı çocuklar arkadaşlarının, kendilerine gerçekten önem verdiği düşünürler; ama bazı çocuklar böyle düşünmezler. Sence, arkadaşların sana önem verir mi?**
Her zaman Çoğu zaman Bazen Nadiren Hiçbir zaman
() () () () ()
- **Arkadaşları, bazı çocukların kendilerini kötü hissetmelerine neden olur; ama bazı çocukların arkadaşları bunu yapmaz. Senin arkadaşların, kendini kötü hissetmene neden olur mu?**
Her zaman Çoğu zaman Bazen Nadiren Hiçbir zaman
() () () () ()
- **Bazı çocuklar, kendilerini sınıflarının bir parçası gibi hissederler; ama bazı çocuklar kendilerini sınıflarının bir parçası gibi hissetmezler. Sen kendini sınıfının bir parçası gibi hissediyor musun?**
Her zaman Çoğu zaman Bazen Nadiren Hiçbir zaman
() () () () ()
- **Bazı çocuklar, sınıfları tarafından dışlandıklarını hissederler; ama bazı çocuklar böyle hissetmez. Sen, sınıfın tarafından dışlandığını hisseder misin?**
Her zaman Çoğu zaman Bazen Nadiren Hiçbir zaman
() () () () ()
- **Bazı çocuklar, sınıflarında hiç kimsenin, kendilerine değer vermediğini hissederler; ama bazı çocuklar böyle hissetmez. Sen, sınıfında hiç kimsenin sana değer vermediğini hisseder misin?**
Her zaman Çoğu zaman Bazen Nadiren Hiçbir zaman
() () () () ()

- Bazı çocuklar, sınıf arkadaşları tarafından çok sevilir; ama bazı çocuklar o kadar sevilmez. Sen, sınıf arkadaşların tarafından çok sevilir misin?

Her zaman	Çoğu zaman	Bazen	Nadiren	Hiçbir zaman
()	()	()	()	()

- Bazı sınıflarda, çocuklar, birbirleri için pek çok şey yaparlar; ama bazı sınıflarda böyle olmaz. Senin sınıfında, çocuklar birbirleri için çok şey yaparlar mı?

Her zaman	Çoğu zaman	Bazen	Nadiren	Hiçbir zaman
()	()	()	()	()

- Bazı çocukların sınıf arkadaşları onlarla alay eder; ama bazı çocukların sınıf arkadaşları böyle yapmaz. Senin sınıf arkadaşların, seninle alay ederler mi?

Her zaman	Çoğu zaman	Bazen	Nadiren	Hiçbir zaman
()	()	()	()	()

- Bazı çocukların sınıf arkadaşları, sorunları olduğunda onlara yardım ederler; ama bazı çocukların sınıf arkadaşları etmez. Senin sınıf arkadaşların, sorunların olduğunda sana yardım ederler mi?

Her zaman	Çoğu zaman	Bazen	Nadiren	Hiçbir zaman
()	()	()	()	()

- Bazı çocukların sınıf arkadaşları, onlara sataşır ya da takılır; ama bazı çocukların sınıf arkadaşları böyle yapmaz. Senin sınıf arkadaşların sana sataşır ya da takılırlar mı?

Her zaman	Çoğu zaman	Bazen	Nadiren	Hiçbir zaman
()	()	()	()	()

- Sınıf arkadaşları, bazı çocukların kendilerini kötü hissetmelerine neden olur; ama bazı çocukların sınıf arkadaşları bunu yapmaz. Senin sınıf arkadaşların, kendini kötü hissetmene neden olur mu?

Her zaman	Çoğu zaman	Bazen	Nadiren	Hiçbir zaman
()	()	()	()	()

Öğretmen Alt Ölçek Maddeleri

- Bazı çocuklar kendilerini öğretmenlerine çok yakın hissederler; ama bazı çocuklar böyle hissetmez. Sen kendini öğretmenlerine çok yakın hisseder misin?

Her zaman	Çoğu zaman	Bazen	Nadiren	Hiçbir zaman
()	()	()	()	()

- Bazı öğretmenler, çocukların kendilerini yetersiz hissetmelerine neden olur; ama bazı öğretmenler buna neden olmaz. Senin öğretmenlerin, kendini yetersiz hissetmene neden olur mu?

Her zaman	Çoğu zaman	Bazen	Nadiren	Hiçbir zaman
()	()	()	()	()

- **Bazı çocuklar, öğretmenleriyle konuşmakta zorluk çekerler; ama bazı çocuklar zorluk çekmez. Sen, öğretmenlerinle konuşmakta zorluk çeker misin?**

Her zaman	Çoğu zaman	Bazen	Nadiren	Hiçbir zaman
()	()	()	()	()

- **Bazı çocuklar, öğretmenlerinin kendilerine gerçekten önem verdiğini düşünürler; ama bazı çocuklar, öğretmenlerinin kendilerine gerçekten önem vermediğini düşünür. Sence, öğretmenlerin sana önem verir mi?**

Her zaman	Çoğu zaman	Bazen	Nadiren	Hiçbir zaman
()	()	()	()	()

- **Bazı öğretmenlerden, herhangi bir sorun hakkında rahatlıkla yardım ya da öneri istenebilir; ama bazı öğretmenlerden istenmez. Senin öğretmenlerinden, herhangi bir sorun olduğunda, rahatlıkla yardım ya da öneri istenebilir mi?**

Her zaman	Çoğu zaman	Bazen	Nadiren	Hiçbir zaman
()	()	()	()	()

- **Bazı çocukların öğretmenleri, onlara kötü davranır; ama bazı çocukların öğretmenleri böyle davranmaz. Senin öğretmenlerin sana karşı kötü davranır mı?**

Her zaman	Çoğu zaman	Bazen	Nadiren	Hiçbir zaman
()	()	()	()	()

- **Bazı öğretmenler, öğrencilerine kendilerini önemli hissettirir; ama bazı öğretmenler böyle hissettirmez. Senin öğretmenlerin, sana kendini önemli hissettirir mi?**

Her zaman	Çoğu zaman	Bazen	Nadiren	Hiçbir zaman
()	()	()	()	()

- **Bazı öğretmenler, öğrencilerin kendilerini kötü hissetmesine neden olur; ama bazı öğretmenler buna neden olmaz. Senin öğretmenlerin, senin kendini kötü hissetmene neden olur mu?**

Her zaman	Çoğu zaman	Bazen	Nadiren	Hiçbir zaman
()	()	()	()	()

- **Bazı öğretmenler, öğrencilerine özel görevler verirler; ama bazı öğretmenler bunu yapmaz. Senin öğretmenlerin, sana özel görevler verirler mi?**

Her zaman	Çoğu zaman	Bazen	Nadiren	Hiçbir zaman
()	()	()	()	()

- **Bazı öğretmenler, öğrencilerin kendilerini tedirgin (huzursuz) hissetmelerine neden olur; ama bazı öğretmenler buna neden olmaz. Senin öğretmenlerin, senin kendini tedirgin (huzursuz) hissetmene neden olurlar mı?**

Her zaman	Çoğu zaman	Bazen	Nadiren	Hiçbir zaman
()	()	()	()	()

Ek6. Çocuk ve Ergenler için Sosyal Destek Değerlendirme Ölçeği İzni

ünzile Şen Davulcu <unzilesend@gmail.com>

Çocuk ve Ergenler için Sosyal Destek Değerlendirme Ölçeği

1 mesaj

Ilgin GÖKLER <i.gokler@gmail.com>
Alıcı: unzilesend@gmail.com

14 Aralık 2017 10:08

Merhaba,

Çocuk ve Ergenler için Sosyal Destek Değerlendirme Ölçeğini çalışmanızda atıf yaparak kullanabilirsiniz. Ölçeği ve ölçeğin uyarlama çalışmasına ilişkin Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi'nde yayımlanmış olan makaleyi ekli dosyalarda gönderiyorum. Makale içerisinde ölçeğin nasıl kullanıldığı ve değerlendirildiği anlatılıyor.

İyi çalışmalar..

Yrd.Doç.Dr. Ilgin Gökler Danışman
TED Üniversitesi
İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi
Psikoloji Bölümü
Tel:(312) 585 0181
e-mail:ilgin.danisman@tedu.edu.tr

2 eklenti

 Çocuklar için Sosyal Destek Değerlendirme Ölçeği.doc
78K

 142-sosyaldestek.pdf
850K

EK 7. Tez Denetleme Listesi

Tez, aşağıdaki denetimler yapılarak tamamlanmıştır.

- Kapak ve iç kapak sayfalarında BİLİM UZMANLIĞI şeklinde elde edilen unvanlar yazıldı (Kapak sayfasına danışman adı yazılmamalıdır).
- Kapak sayfasına mezun olunan PROGRAMIN (Anabilim dalının değil) adı yazıldı.
- Tez kapağı sırt kısmına kılavuzda belirtilen çizimde (yazının yönüne dikkat!) ad, program, yıl yazıldı.
- Onay sayfası uygun çizimde hazırlandı (kazanılan unvanlar BİLİM UZMANLIĞI) imzalatıldı (Enstitü Müdürü'nün imzası da gereklidir, imzaların aynı renk kalemle atılmasına dikkat edilmelidir).
- Dizinler kılavuzda belirtildiği gibi sıralandı.
- Ön sayfalara i, ii, iii şeklinde Roma rakamları konuldu.
- Sayfa numaraları kılavuzda belirtildiği şekilde konuldu.
- Sayfa düzeni kılavuzda belirtildiği şekilde yapıldı.
- Ana metin yazı boyutu 12 olacak biçimde basıldı.
- Dipnot yazı boyutu 10 olacak şekilde basıldı.
- Ana metin satır aralığı 1.5 olacak şekilde yazıldı.
- Kaynaklar abecesel sıralamaya göre yazıldı.
- Kaynak gösterme ilkelerine ve yazım kurallarına uyuldu.
- Ekler kılavuzda belirtildiği gibi verildi.

23.105/2018

Danışman

İmza